

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์

นครสวรรค์ เป็นเมืองโบราณซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยมีปรากฏชื่อในศิลาจารึกเรียกว่า **เมืองพระบาง** เป็นเมืองหน้าด่านสำคัญในการทำศึกสงครามมาทุกสมัย ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงธนบุรี จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ตัวเมืองดั้งเดิมตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาขาด (เขาฤๅษี) จรดวัดหัวเมือง (วัดนครสวรรค์) ยังมีเชิงเนินดินเป็นแนวปรากฏอยู่ **เมืองพระบาง** ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น **เมืองขอนแก่นวัน** เพราะตัวเมืองตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา และหันหน้าเมืองไปทางแม่น้ำซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกทำให้แสงอาทิตย์ส่องเข้าหน้าเมืองตลอดเวลา แต่ภายหลังได้เปลี่ยนเป็น **เมืองนครสวรรค์** เป็นศุภนิมิตอันดี

นครสวรรค์ มีชื่อเรียกเป็นที่รู้จักแพร่หลายมาแต่เดิมว่า **ปากน้ำโพ** โดยปรากฏเรียกกันมาตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ตามประวัติศาสตร์ในคราวที่พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา ครั้งสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ กองทัพเรือจากกรุงศรีอยุธยาได้ยกไปรบทัพข้าศึกที่ **ปากน้ำโพ** แต่ต้านทัพข้าศึกไม่ไหว จึงล่าถอยกลับไป

ที่มาของคำว่า **ปากน้ำโพ** สันนิษฐานได้ ๒ ประการ คือ อาจมาจากคำว่า **ปากน้ำไหล** เพราะเป็นที่ปากน้ำปิง ยม และน่าน มาไหลรวมกันเป็น **ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา** หรืออีกประการหนึ่ง คือ มีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่อยู่ตรงปากน้ำในบริเวณวัดโพธิ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลเจ้าพ่อท้าวทิดอินปัจจุบัน จึงเรียกกันว่า **ปากน้ำโพธิ์** ก็อาจเป็นได้

ในสมัย **พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช** ได้ทรงนำพระพุทธรูปชื่อ **พระบาง** มาค้ำไว้ที่เมืองนี้ ต่อมาไทยรบทัพจับศึกกับพม่าและปราบหัวเมืองฝ่ายเหนือที่แข็งเมือง ยกมาตีกรุงศรีอยุธยา และตอนต้นกรุงเทพฯ กองทัพไทยได้ยกเคลื่อนที่ขึ้นมาเลือกนครสวรรค์ (ที่เคยเป็นโรงทหารเก่าหลังโรงเหล้าปัจจุบัน) เป็นที่ตั้งทัพหลวงแล้วดัดแปลงชุดคูประตูหอรบ จากตะวันตกตลาดสะพานดำไปบ้านสันคูไปถึงทุ่งสันคูปัจจุบัน ยังปรากฏแนวคูอยู่ เมื่อข้าศึกยกลงมาจากทุ่งหนองเบน หนองสังข์ สลกบาตร และตะวันออกเฉียงใต้ของลาดยาวมาเหนือทุ่งสันคู เมื่อฤดูแล้งเป็นที่ดอนขาดน้ำ ถ้าฝนตกน้ำก็หลากเข้ามามากอย่างแรงท่วมข้าศึก ทัพไทยยกทัพตีตลบหลัง พม่าวิ่งหนีผ่านช่องเขานี้จึงได้ชื่อว่า **เขาช่องขาด** มาจนบัดนี้

เมืองนครสวรรค์ เป็นหัวเมืองชั้นตรี ซึ่งปรากฏอยู่ตามกฎหมายเก่าในสมัยแผ่นดินสมเด็จพระเอกาทศรถ ราว พ.ศ. ๒๑๐๐ ว่าด้วยเรื่องดวงตราประทับหนังสือที่ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงใช้ในราชการสภาพทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

ลักษณะทางกายภาพ

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่และอาณาเขตการปกครอง

จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนล่างของประเทศ ตั้งอยู่ประมาณละติจูดที่ ๑๕.๕-๑๖.๗ องศาเหนือ และลองจิจูดที่ ๙๙.๗-๑๐๐.๔ องศาตะวันออก ระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดนครสวรรค์ ตามเส้นทางหลวงสายพหลโยธิน (สายที่ ๑) ๒๓๗ กิโลเมตร หรือระยะทางตามทางรถไฟ ๒๕๐ กิโลเมตร พื้นที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐ เมตร

พื้นที่ของจังหวัด ๙,๕๙๗.๖๗๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕,๙๙๘,๕๔๘ ไร่ มากเป็นอันดับ ๙ ของภาคเหนือ **ที่ตั้งและอาณาเขต** ติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบางคล้าทอง อำเภอลำลูกเกด อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอบึงนาราง อำเภอโพทะเล อำเภอบางมูลนาก อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอนนทบุรี อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
อำเภอโคกเจริญ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอนิคมบ่งบุรี จังหวัดสิงห์บุรี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี อำเภอ
สรรพยา อำเภอมโนรมย์ อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอทัพทัน อำเภอสว่างอารมณ์ อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี อำเภออัมพวา จังหวัดตาก

๒) ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิศาสตร์โดยทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตร เป็นที่ราบประมาณ ๓ ใน ๔ ของพื้นที่จังหวัด มีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และ แม่น้ำน่าน ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านช่วงกลางของจังหวัด และมีเพียง ๖ อำเภอที่ตั้งอยู่บนแม่น้ำสายหลัก สภาพภูมิประเทศทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด มีภูเขาสลับซับซ้อนและเป็นป่าทึบในเขตอำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปินและอำเภอชุมตาบง พื้นที่ป่าของจังหวัดเป็นสภาพป่าที่เชื่อมโยงติดต่อกับป่าห้วยขาแข้งของจังหวัดอุทัยธานีในสวนทางใต้ของอำเภอแม่วงก์ ส่วนตอนบนของอำเภอแม่วงก์และอำเภอลาดยาวเป็นส่วนติดต่อกับป่าทึบของจังหวัดตากที่เชื่อมโยงไปถึงป่าทุ่งใหญ่นเรศวรของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนด้านตะวันออกของจังหวัดอำเภอหนองบัวและอำเภอไพศาลี เป็นพื้นที่ราบลาดเทติดต่อกับเทือกเขาเพชรบูรณ์

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด เป็นที่ราบค่อนข้างเรียบแคบบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโดยเฉพาะตอนกลางของจังหวัด ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอชุมแสง อำเภอท่าตะโก อำเภอโกรกพระ อำเภอเก้าเลี้ยว และอำเภอพยุหะคีรี สภาพพื้นที่ทางทิศตะวันตก (เขตอำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปินและอำเภอชุมตาบง) และทิศตะวันออก (เขตอำเภอหนองบัว อำเภอไพศาลี อำเภอตากฟ้าและอำเภอตาคลี) มีลักษณะเป็นแบบลอนลูกคลื่น ยกตัวขึ้นจากตอนกลางของจังหวัดสูงจากระดับน้ำทะเล ปานกลาง ๒๐-๑๐๐ เมตร

๓) ลักษณะภูมิอากาศ

อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดนครสวรรค์ประสบกับภาวะหนาวเย็นและแห้ง กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้มีฝนและอากาศชุ่มชื้น

ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดนครสวรรค์ ออกเป็น ๓ ฤดูดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดนครสวรรค์ตั้งอยู่ทางตอนบนสุดของภาคกลางอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นช้ากว่าสองภาคดังกล่าว แต่ก็จะหนาวเย็นเร็วกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางด้วยกัน โดยเริ่มมีอากาศหนาวเย็นประมาณเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำ เนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบกับลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้เป็นลมฝ่ายใต้ ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดอยู่ในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมา พาดผ่านบริเวณภาคกลาง และภาคเหนือเป็นลำดับ ในระยะนี้ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง

อุณหภูมิ

จังหวัดนครสวรรค์ อยู่บริเวณตอนบนสุดของภาคกลางและมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีป่าไม้มาก และมีภูเขาสลับซับซ้อนทางด้านตะวันตกของจังหวัด จึงมีอุณหภูมิค่อนข้างสูงและอากาศร้อนอบอ้าวมากในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวอากาศค่อนข้างจะหนาวเย็น โดยเฉพาะบริเวณตอนบนของจังหวัดและบริเวณเทือกเขาทางตะวันตกของจังหวัดซึ่งเป็นป่าทึบอากาศจะหนาวเย็นมากกว่า อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีอยู่ระหว่าง ๒๖ - ๒๘ องศาเซลเซียส และเคยตรวจวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ ๖.๑ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๘ ส่วนอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ ๔๓.๗ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ฝน

ฝนที่ตกในจังหวัดนี้ส่วนใหญ่เป็นฝนที่เกิดจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะเริ่มตกประมาณกลางเดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม ส่วนมากเป็นฝนที่ตกในตอนบ่ายและค่ำ สำหรับฝนที่เกิดจากพายุดีเปรสชันนั้นมีส่วนน้อยและตกเป็นบริเวณกว้างติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้มีปริมาณมากและอาจเกิดน้ำท่วมได้ ปริมาณฝนรวมตลอดปีประมาณ ๑,๐๐๐ - ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร เว้นแต่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดบริเวณอำเภอแม่วงก์ที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าทึบและเทือกเขาสลับซับซ้อนจึงมีปริมาณฝนรวมตลอดปีมากกว่า ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร ปริมาณฝนตลอดปี ๑,๑๔๔.๗ มิลลิเมตร และมีฝนตก ๑๑๒ วัน สำหรับเดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในจังหวัดนี้คือเดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๒๓๗ มิลลิเมตร และมีฝนตก ๑๙ วัน ปริมาณฝนมากที่สุด ใน ๑ วัน วัดได้ ๑๕๐.๑ มิลลิเมตร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๒

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านเข้าสู่บริเวณจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากพายุโซนร้อนและความรุนแรงมีไม่มากนัก แต่ส่งผลให้มีฝนตกหนักและเกิดน้ำท่วมบางพื้นที่รวมถึงเกิดความเสียหายต่อสาธารณูปโภคต่างๆ ได้ ส่วนตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไป พายุหมุนเขตร้อนที่มีอิทธิพลต่อจังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่เกิดในทะเลจีนใต้และมีบางส่วนเกิดทางมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก เคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนามและลาวเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย หากพายุดังกล่าว ยังคงมีกำลังแรงอาจเคลื่อนตัวเลยไปถึงภาคเหนือหรือตรงมายังภาคกลางโดยเฉพาะเดือนกันยายนและตุลาคม

จากสถิติในคาบ ๖๘ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ – ๒๕๖๑ พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านจังหวัดนครสวรรค์ ทั้งหมด ๑๐ ลูก ซึ่งขณะเคลื่อนผ่านมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนสิงหาคม ๑ ลูก (๒๕๐๘) เดือนกันยายน ๕ ลูก (๒๕๐๒, ๒๕๑๒, ๒๕๑๕, ๒๕๒๑, ๒๕๒๒) เดือนตุลาคม ๓ ลูก (๒๕๑๐, ๒๕๑๓, ๒๕๓๓) และเดือนพฤศจิกายน ๑ ลูก (๒๕๑๗)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดนครสวรรค์

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้ได้มาจากการตรวจของสถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์ (ประมาณละติจูด ๑๕ องศา ๔๐ ลิปดา เหนือ ลองจิจูด ๑๐๐ องศา ๑๐ ลิปดา ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๓๔ เมตร) และสถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์(กลุ่มงานเกษตร)(ประมาณละติจูด ๑๕ องศา ๐๓ ลิปดา เหนือ ลองจิจูด ๑๐๐ องศา ๐๕ ลิปดา ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๘๖.๗ เมตร) ซึ่งได้ทำการตรวจสอบการประกอบอุตุนิยมวิทยาต่างๆ วันละ ๘ เวลา คือ ๐๑.๐๐, ๐๔.๐๐, ๐๗.๐๐, ๑๐.๐๐, ๑๓.๐๐, ๑๖.๐๐, ๑๙.๐๐ และ ๒๒.๐๐ น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์ ตั้งอยู่ใกล้บริเวณสนามบิน เลขที่ ๓๖/๑๓ หมู่ที่ ๑ ต.นครสวรรค์ออก อ.เมือง จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร. (๐๕๖) ๒๕๕๘๖๙

สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์ (กลุ่มงานเกษตร) ตั้งอยู่ภายในศูนย์วิจัยพืชไร่นครสวรรค์ ต.สุขสำราญ อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์ ๖๐๑๙๐ โทร. (๐๕๖) ๒๔๑๔๔๗

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ ๓๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔ – ๒๕๕๓

- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ – ๒๕๖๑

- ค่าเฉลี่ยของปริมาณฝน คาบ ๓๐ ปี (พ.ศ.๒๕๒๔-๒๕๕๓) ฝนรวม ๑,๑๔๙.๗ มิลลิเมตร

จำนวนวัน ๑๑๒.๑ วัน

ค่าปกติของปริมาณน้ำฝน (เฉลี่ยคาบ ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๒๔ -๒๕๕๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๔.๓	๑๑.๙	๓๓.๑	๖๓.๗	๑๕๐.๗	๑๓๗.๓	๑๔๘.๐	๑๗๘.๓	๒๓๗.๐	๑๕๓.๔	๒๗.๔	๔.๖	๑,๑๔๙.๗
ค่าปกติของจำนวนวันที่มีฝนตก (เฉลี่ย ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๕๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๑.๐	๑.๔	๓.๑	๕.๘	๑๓.๖	๑๔.๗	๑๖.๖	๑๘.๕	๑๘.๙	๑๔.๐	๓.๖	๐.๙	๑๑๒.๑
ค่าปกติของจำนวนวันที่มีฝนตก (เฉลี่ย ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๕๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๑๙.๓	๒๒.๒	๒๔.๗	๒๖.๑	๒๕.๗	๒๕.๔	๒๕.๑	๒๔.๘	๒๔.๕	๒๔.๐	๒๑.๘	๑๘.๘	๒๓.๕
ค่าปกติของจำนวนวันที่มีฝนตก (เฉลี่ย ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๕๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๓๒.๙	๓๕.๒	๓๗.๐	๓๘.๑	๓๕.๙	๓๔.๘	๓๔.๑	๓๓.๖	๓๓.๑	๓๒.๕	๓๒.๑	๓๑.๔	๓๔.๒
ค่าปกติของจำนวนวันที่มีฝนตก (เฉลี่ย ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๕๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๒๖.๑	๒๘.๗	๓๐.๘๕	๓๒.๑	๓๐.๘	๓๐.๑	๒๙.๖	๒๘.๒	๒๘.๘	๒๘.๒๕	๒๖.๙๕	๒๕.๑	๒๘.๘๘

ข้อมูล : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

อุณหภูมิสูงสุด อุณหภูมิต่ำสุด อุณหภูมิเฉลี่ย ความชื้นสัมพัทธ์
รายเดือนของปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๖๔ จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ ที่	เดือน	พ.ศ. ๒๕๖๓				พ.ศ. ๒๕๖๔			
		อุณหภูมิ ต่ำสุด (องศา เซลเซียส)	อุณหภูมิ สูงสุด (องศา เซลเซียส)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (องศา เซลเซียส)	ความชื้น สัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	อุณหภูมิ ต่ำสุด (องศา เซลเซียส)	อุณหภูมิ สูงสุด (องศา เซลเซียส)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (องศา เซลเซียส)	ความชื้น สัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)
๑	มกราคม	๑๘.๐	๓๖.๘	๒๘.๑๙	๖๓.๔๔	๑๓.๖	๓๖.๔	๒๔.๘๙	๖๑.๓๙
๒	กุมภาพันธ์	๒๐.๐	๓๘.๐	๒๙.๐๓	๕๖.๙๓	๑๘.๑	๓๙.๕	๒๘.๐๐	๖๐.๓๙
๓	มีนาคม	๒๓.๓	๔๑.๐	๓๑.๙๓	๕๙.๕๕	๒๓.๘	๔๐.๑	๓๑.๗๘	๕๙.๖๕
๔	เมษายน	๒๔.๖	๔๓.๓	๓๒.๙๒	๕๖.๘๑	๒๒.๔	๔๐.๓	๒๙.๘๓	๗๔.๑๕
๕	พฤษภาคม	๒๕.๓	๔๒.๒	๓๒.๔๓	๖๕.๑๙	๒๓.๗	๓๙.๗	๓๑.๓๑	๗๐.๗๕
๖	มิถุนายน	๒๓.๗	๓๙.๘	๓๐.๓๕	๗๓.๖๘	๒๓.๘	๓๙.๘	๓๐.๖๒	๗๐.๖๘
๗	กรกฎาคม	๒๓.๙	๓๘.๐	๓๐.๒๖	๗๓.๒๐	๒๓.๘	๓๘.๔	๒๙.๓๑	๗๘.๒๒
๘	สิงหาคม	๒๔.๔	๓๘.๗	๒๙.๒๖	๗๗.๐๔	๒๒.๓	๓๘.๐	๒๙.๔๘	๗๗.๘๖
๙	กันยายน	๒๔.๕	๓๗.๐	๒๙.๔๑	๗๙.๗๘	๒๓.๐	๓๕.๘	๒๗.๙๘	๘๖.๒๑
๑๐	ตุลาคม	๒๑.๖	๓๕.๑	๒๗.๐๕	๘๕.๑๐	๒๒.๗	๓๖.๐	๒๘.๒๗	๘๓.๗๓
๑๑	พฤศจิกายน	๑๙.๕	๓๖.๕	๒๘.๐๑	๗๓.๑๐	๒๐.๖	๓๖.๒	๒๘.๑๕	๗๕.๕๑
๑๒	ธันวาคม	๑๕.๔	๓๕.๘	๒๕.๙๖	๖๗.๓๔	๑๓.๙	๓๓.๗	๒๕.๑๙	๖๗.๗๐

ข้อมูล : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

ปริมาณฝนที่ตกและจำนวนวันฝนตกในรอบปี ย้อนหลัง ๓ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ ที่	อำเภอ	ปี พ.ศ. ๒๕๖๒		ปี พ.ศ. ๒๕๖๓		ปี พ.ศ. ๒๕๖๔	
		จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)
๑	เมืองนครสวรรค์	๙๗๕.๔	๙๔	๘๐๓.๘	๙๒	๑๒๘๘.๓	๑๑๔
๒	ตากฟ้า	๑๐๒๙.๑	๙๓	๘๑๗.๔	๙๗	๑๕๓๒.๙	๑๒๑
๓	ท่าตะโก	๖๗๘.๐	๗๕	๙๐๕.๕	๗๕	๙๗๙.๗	๘๓
๔	ลาดยาว	๘๙๖.๓	๘๗	๙๑๖.๖	๘๕	๑๒๘๐.๖	๙๘
๕	โกรกพระ	๕๙๘.๖	๖๒	๘๒๔.๙	๔๙	๙๔๒.๕	๖๓
๖	ตาคลี	๗๗๙.๙	๔๘	๙๑๓.๒	๕๑	๑๔๔๓.๔	๗๕
๗	ชุมแสง	๘๖๐.๙	๖๐	๖๙๐.๘	๖๐	๑๑๑๖.๔	๘๒
๘	พยุหะคีรี	๘๓๔.๔	๗๘	๘๐๐.๔	๖๘	๑๐๖๖.๔	๙๐
๙	บรรพตพิสัย	๘๕๔.๕	๔๘	๘๗๗.๒	๕๗	๑๐๑๐.๗	๗๒
๑๐	หนองบัว	๑๐๙๐.๘	๖๙	๑๑๐๗.๑	๗๕	๑๖๖๕.๗	๘๖
๑๑	ไพศาลี	๘๓๒.๖	๘๓	๙๕๗.๘	๗๕	๑๔๓๓.๕	๘๓
๑๒	เก้าเลี้ยว	๗๔๖.๙	๕๙	๖๘๒.๘	๔๗	๙๓๔.๗	๗๑
๑๓	แม่เปิน	๖๓๓.๒	๗๗	๑๑๔๗.๑	๙๔	๑๕๗๖.๒	๑๐๐

ลำดับ ที่	อำเภอ	ปี พ.ศ. ๒๕๖๒		ปี พ.ศ. ๒๕๖๓		ปี พ.ศ. ๒๕๖๔	
		จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)
๑๔	แม่วงก์	๗๙๗.๕	๗๓	๑๕๐๖.๐	๘๒	๑๖๙๒.๓	๘๐
๑๕	ชุมตาบง	๑๐๑๙.๗	๗๕	๑๓๘๒.๐	๗๖	๑๕๕๔.๕	๘๔

ข้อมูล : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

๔) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ป่าไม้จากการแปลตีความจากภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat-๘ และดาวเทียมไทยโชต เป็นเนื้อที่ ๕๗๙,๖๗๖.๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๔ ของพื้นที่จังหวัด นครสวรรค์ (สำนักจัดการที่ดินป่าไม้, กรมป่าไม้) ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๗ พื้นที่ เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๓๖๔,๙๕๗.๘๗ ไร่ และพื้นที่ป่านุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ฯลฯ) จำนวน ๕ พื้นที่ เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๓๙๔,๒๘๔ ไร่

พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ	ป่าสงวนแห่งชาติ	เนื้อที่ป่าตาม กฎกระทรวง (ไร่)	เนื้อที่ป่าสงวน ในปัจจุบัน (ไร่)	หมายเหตุ
๑	ป่าแม่वंก - แม่เป็น	๑,๐๘๐,๗๒๕.๐๐	๒๕๗,๕๔๐.๕๖	ตัดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ สปก. ออก
๒	ป่าเขาคอก ป่าเขาโลมนาง ป่าเขาสอยดาว	๑๐๕,๖๐๐.๐๐	๕๕,๕๗๐.๗๕	ตัดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ สปก. ออก
๓	ป่าเขาสูงและป่าเขาพระ	๖๕,๘๐๐.๐๐	๑๖,๘๗๘.๓๕	ตัดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ สปก. ออก
๔	ป่าเขาสนามชัย	๕๕,๓๑๒.๐๐	๑๘,๓๔๘.๐๓	ตัดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ สปก. ออก
๕	ป่าเขาหลวง	๑๐,๘๕๖.๒๕	๒,๙๓๔.๔๙	ตัดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ สปก. ออก
๖	ป่าดงยางห้วยพลับ	๑,๐๐๐.๐๐	๕๒.๖๒	ตัดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ สปก. ออก
๗	ป่าคุ้มครอง ป่าคลองบางประมุง	-	๑๓,๖๓๓.๐๗	ตัดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ สปก. ออก
รวม	๗ พื้นที่	๑,๓๑๙,๒๙๓.๒๕	๓๖๔,๙๕๗.๘๗	

● **ป่าแม่वंก - แม่เป็น** เป็นป่าสงวนตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๐๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พ.ศ. ๒๔๘๑ อยู่ในท้องที่ตำบลห้วยน้ำหอม อำเภอลาดยาว ตำบลแม่เป็น อำเภอแม่เป็น ตำบลปางสวรรค์ อำเภอชุมตาบง และตำบลแม่เลี้ยง อำเภอมะค่า จังหวัดนครสวรรค์ เนื้อที่ ๑,๐๘๐,๗๒๕ ไร่ พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ ไม้สัก ยาง ตะเคียน มะค่า เป็นต้น

● **ป่าเขาคอก ป่าเขาโลมนาง และป่าเขาสอยดาว** เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๐๑๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ อยู่ในท้องที่ตำบลวังน้ำลัด ตำบลโคกเค็ด ตำบลวังข่อย และตำบลตะคร้อ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ครอบคลุมพื้นที่ ๑๐๕,๖๐๐ ไร่ พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ เต็ง รัง ไม้ไผ่ เป็นต้น

● **ป่าเขาสูงและป่าเขาพระ** เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๒๓๙ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ อยู่ในท้องที่ตำบลทุ่งทอง ตำบลหนองกลับ ตำบลหนองบัว ตำบลวังบ่อ ตำบลธารทหาร อำเภอหนองบัว ตำบลวังน้ำลัด อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เนื้อที่ ๖๕,๘๐๐ ไร่ พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ เต็ง รัง เหียง ลานป่า เป็นต้น

● **ป่าเขาหลวง** เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๐๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ อยู่ในท้องที่ตำบลวังม้า อำเภอลาดยาว ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ และตำบลบางประมุง ตำบลนากลาง ตำบลศาลาแดง ตำบลเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ เนื้อที่ ๕๕,๓๑๒ ไร่ พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ เต็ง รัง ประดู่ แดง ชิงชัน เป็นต้น

● **ป่าเขาสนามชัย** เป็นป่าสงวนตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๕๕ พ.ศ. ๒๕๐๖ ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พ.ศ. ๒๔๘๑ อยู่ในท้องที่ตำบลเขากะลา และตำบลนิคมเขาบ่อแก้ว อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ เนื้อที่ ๑๐,๘๕๖.๒๕ ไร่ พันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ เต็ง รัง แดง มะค่าโมง เป็นต้น

● **ป่าดงยางห้วยพลับ** เป็นป่าสงวนตามประกาศกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๙ พ.ศ. ๒๕๐๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พ.ศ. ๒๔๘๑ อยู่ในท้องที่ตำบลบ้านแดน อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ เนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่ ปัจจุบันได้มอบพื้นที่ให้กับ สปก. ทั้งหมด

พื้นที่ป่าอนุรักษ์จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ	ป่าอนุรักษ์	เนื้อที่ (ไร่)	การกำหนดเป็นพื้นที่อนุรักษ์
๑	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์	๒๓๙,๔๘๐	พระราชกฤษฎีกา วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๐
๒	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด	๖๖,๒๕๐	ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘
๓	วนอุทยานเขาหลวง	๔๒,๔๓๐	ประกาศกรมป่าไม้ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙
๔	วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง	๔,๖๕๙	ประกาศกรมป่าไม้ วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๐
๕	สวนรุกขชาติไพศาลี	๑,๔๖๕	ประกาศกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๐
รวม	๕ พื้นที่	๓๙๔,๒๘๔	

● **อุทยานแห่งชาติแม่วงก์** มีพื้นที่ครอบคลุมท้องที่อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอแม่วงก์ และอำเภอแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร ตามเทือกเขาสูงชันก่อเกิดเป็นน้ำตกที่สวยงาม ๔ - ๕ แห่ง ทั้งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำแม่วงก์ที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีแก่งหินทำให้เกิดน้ำตกเล็กๆ ตามแก่งหินนี้ ตลอดจนมีหน้าผาที่สวยงามตามธรรมชาติ มีเนื้อที่ ๕๕๘,๗๕๐ ไร่ ในช่วงฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – เดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การไปท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะอากาศค่อนข้างหนาวเย็น

● **เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด** มีพื้นที่ครอบคลุมตำบลพระนอน ตำบลแควใหญ่ ตำบลเกรียงไกร ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง ตำบลวังมหาราช ตำบลพนมเศษ อำเภอท่าตะโก และตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ บึงบอระเพ็ดเคยอุดมสมบูรณ์ด้วยนกน้ำนานาชนิด แต่มีการล่าและดักนกขายทำให้จำนวนนกลดลงอย่างน่าวิตก งานจัดการสัตว์ป่า กองบำรุง จึงได้รวบรวมข้อมูลรายงานต่อกรมป่าไม้ (เดิม) เพื่อให้ดำเนินการเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เนื้อที่ ๖๖,๒๕๐ ไร่

● **วนอุทยานเขาหลวง** มีพื้นที่ครอบคลุม ตำบลหนองกรด อำเภอเมือง ตำบลวังม้า อำเภอลาดยาว และตำบลนากลาง ตำบลศาลาแดง ตำบลเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ก่อนการจัดตั้งวนอุทยานพบว่าทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้ถูกใช้ประโยชน์โดยขาดการควบคุมตลอดจนปัญหาด้านไฟฟ้าทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนที่อาศัยโดยรอบและใกล้เคียง กรมป่าไม้จึงได้จัดตั้ง วนอุทยานเขาหลวงขึ้นเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาหลวง ท้องที่จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดอุทัยธานีเนื้อที่ ๕๙,๓๗๕ ไร่

● **วนอุทยานถ้ำเพชร-ถ้ำทอง** ตั้งอยู่ที่ตำบลตาคลี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ มีเนื้อที่ ๔,๖๕๙ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวถ้ำหินปูน ปัจจุบันได้พัฒนาเส้นทางเดินให้สามารถเข้าเที่ยวชมความงามของหินงอกหินย้อย จำนวน ๙ ถ้ำ นอกจากนี้ยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาหินปูน ระยะทาง ๑,๒๐๐ เมตร ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจ เช่น ธรณีวิทยาของเขานหินปูน ซากดึกดำบรรพ์สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอายุเพอร์เมียน ป่าละเมาะเขาหินปูน พืชเฉพาะถิ่น และพืชสมุนไพรหลากหลายชนิด

● **สวนรุกขชาติไพศาลี หรือสวนรุกขชาติ ๑๐๐ ปี กรมป่าไม้ (ขับสมบูรณ์)** ตั้งอยู่ที่ ตำบลวังข่อย อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จัดตั้งขึ้นเพื่อการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่า ในท้องถิ่นและในพื้นที่ใกล้เคียง นำมาปลูกรวบรวมไว้ เพื่อการศึกษาวิจัยและเป็นแหล่งเก็บเมล็ดไม้ ไม้ประโยชน์เนื้อไม้ พืชกินได้ พืชสมุนไพร พืชมีพิษ รวมทั้งพืชให้ดอกสวยงามต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาหาความรู้และใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

พื้นที่ป่าไม้จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม กรมป่าไม้ได้จัดตั้งสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ ให้เป็นหน่วยงานส่วนกลาง กรมป่าไม้ทำหน้าที่บริหารงานด้านการจัดการที่ดินป่าไม้ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมี

ประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำโครงการจัดทำแผนที่ป่าไม้โดยภาพถ่ายดาวเทียม โดยการแปลตีความพื้นที่ป่าไม้จากข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม Landsat-๘ ในระบบ Thematic Mapper โดยใช้เทคนิคการแปล ตีความด้วยสายตาจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมที่เป็นข้อมูลดิจิทัลแสดงผลบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ และนำเข้าข้อมูลผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ (On Screen Digitizing) ในลักษณะพื้นที่ปกคลุมด้วยพืชพรรณ (Green Cover) ซึ่งข้อดีของการแปลตีความพื้นที่ป่าไม้ด้วยเทคนิคนี้คือ การได้เห็นข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น ทำให้สามารถแปล ตีความและจำแนกข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ได้ดีขึ้น

จากการแปลตีความและจำแนกข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ (พื้นที่ปกคลุมด้วยพืชพรรณ Green Cover) จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat-๘ และดาวเทียมไทยโชต พบว่าในปี ๒๕๖๒ จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ป่าทั้งสิ้น ๕๗๙,๖๗๖.๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๔ ของเนื้อที่จังหวัดนครสวรรค์ (สำนักงานจัดการที่ดินป่าไม้, กรมป่าไม้) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่ป่าจังหวัดนครสวรรค์จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat-๘ และดาวเทียมไทยโชต
ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๖๓

ปี พ.ศ.	พื้นที่ (ตร.กม.)	พื้นที่ (ไร่)	% ของพื้นที่จังหวัด
๒๕๕๑	๘๘๑.๑๐	๕๕๐,๖๘๕.๗๖	๙.๑๘
๒๕๕๖	๘๗๔.๙๐	๕๔๖,๘๑๕.๕๗	๙.๑๘
๒๕๕๗	๘๘๑.๘๔	๕๕๑,๑๕๐.๙๕	๙.๒๖
๒๕๕๘	๘๘๖.๕๔	๕๕๔,๐๘๘.๔๙	๙.๓๑
๒๕๕๙	๘๙๓.๙๖	๕๕๘,๗๒๓.๘๗	๙.๓๘
๒๕๖๐	๙๐๘.๙๗	๕๖๘,๑๐๗.๓๒	๙.๕๔
๒๕๖๑	๙๒๖.๔๒	๕๗๙,๐๑๑.๓๗	๙.๗๓
๒๕๖๒	๙๒๗.๔๘	๕๗๙,๖๗๖.๑๒	๙.๗๔
๒๕๖๓	๙๒๘.๒๘	๕๘๐,๑๗๔.๕๓	๙.๗๕

หมายเหตุ : พื้นที่ป่าไม้ หมายถึง พื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่องขนาดไม่น้อยกว่า ๓.๑๒๕ ไร่ (๐.๕ เฮกตาร์) และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่า โดยไม่รวมถึงสวนยูคาลิปตัสหรือพื้นที่ที่มีต้นไม้แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์ม

ที่มา : <http://forestinfo.forest.go.th/>, สำนักงานจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้

ป่าชุมชน ตามที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนในรูปแบบของป่าชุมชน ให้ชุมชนสามารถจัดการป่าชุมชน และได้ประโยชน์จากป่าชุมชนอันจะส่งผลให้ชุมชนดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดเจตคติในการดูแลรักษาและจัดการป่าชุมชนร่วมกับรัฐ ช่วยป้องกันการตัดไม้โดยผิดกฎหมายและการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า เป็นการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน

จากทะเบียนป่าชุมชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้มีการจัดตั้งโครงการป่าชุมชน โดยมีหมู่บ้านที่เข้าร่วมดำเนินการทั้งหมด ๑๓๑ หมู่บ้าน จำนวน ๑๓๔ โครงการ มีพื้นที่ป่าชุมชนของจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๖๗,๖๒๔-๒-๔๔ ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

พื้นที่ป่าชุมชนจังหวัดนครสวรรค์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๖๒

No.	อำเภอ	จำนวน (ป่าชุมชน)	เนื้อที่ป่าชุมชนแยกตามประเภทป่า (ไร่)		รวมพื้นที่ป่าชุมชน (ไร่-งาน-ตารางวา)
			ป่าสงวนแห่งชาติ	ป่า พ.ร.บ. ป่าไม้ฯ	
๑	เมืองนครสวรรค์	๔	-	๘๗๘-๐-๐๐	๘๗๘-๐-๐๐
๒	โกรกพระ	๑	๖๖-๐-๐๐	-	๖๖-๐-๐๐
๓	ชุมแสง	-	-	-	-
๔	หนองบัว	๗	๒๕-๐-๐๐	๑,๙๗๙-๐-๐๐	๒,๐๐๔-๐-๐๐
๕	บรรพตพิสัย	๓	-	๑๔๘-๐-๐๐	๑๔๘-๐-๐๐
๖	เก้าเลี้ยว	-	-	-	-
๗	ตากลิ	๑๘	-	๗,๗๑๕-๐-๐๐	๗,๗๑๕-๐-๐๐
๘	ท่าตะโก	๒๒	-	๔,๘๙๘-๐-๐๐	๔,๘๙๘-๐-๐๐
๙	ไพศาลี	๒๖	๑๔,๕๑๕-๐-๐๐	๑๐,๖๗๑-๐-๐๐	๒๕,๑๘๖-๐-๐๐
๑๐	พยุหะคีรี	๑๖	๑,๓๓๒-๐-๐๐	๘,๐๘๗-๐-๐๐	๙,๔๑๙-๐-๐๐
๑๑	ลาดยาว	-	-	-	-
๑๒	ตากฟ้า	๒๙	-	๑๕,๒๖๗-๐-๐๐	๑๕,๒๖๗-๐-๐๐
๑๓	แม่วงก์	๑๐	๔,๑๕๖-๐-๐๐	-	๔,๑๕๖-๐-๐๐
๑๔	แม่เปิน	๑๒	๑๗,๖๙๔-๐-๐๐	-	๑๗,๖๙๔-๐-๐๐
๑๕	ชุมตาบง	๖	๖๕๕-๒-๗๖	-	๖๕๕-๒-๗๖
		๑๕๔ ป่า	๓๘,๔๘๓-๓-๗๖ ไร่	๔๙,๖๔๓-๐-๐๐ ไร่	๘๘,๑๒๖-๓-๗๖ ไร่

ความหลากหลายทางชีวภาพของพรรณไม้

จังหวัดนครสวรรค์ มีประเภทของป่าซึ่งประกอบด้วยสังคมพืชชนิดต่างๆ ดังนี้

▪ **ป่าเบญจพรรณหรือป่าผลัดใบผสม (Mixed Deciduous Forest)** ต้นไม้ส่วนใหญ่จะผลัดใบทำให้เรือนยอดของป่าดูโปร่งมาก มีพรรณไม้เด่น ๕ ชนิด ได้แก่ ไม้สัก มะค่า แดง ประดู่ และชิงชัน พบที่ระดับความสูงตั้งแต่ ๕๐-๘๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเล มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ในช่วง ๑,๒๐๐-๑,๔๐๐ มิลลิเมตรต่อปี บางแห่งมีไม้ไผ่ชนิดต่างๆ ขึ้นเป็นกอสูง แฉ่นหรือกระจัดกระจาย พื้นดินต้นมักเป็นดินร่วนปนทราย มีความชุ่มชื้นในดินปานกลาง ค่อนข้างแห้งแล้งและมีไฟป่าในฤดูแล้งเป็นประจำ ต้นไม้จะมีลักษณะแคะแกร็น เรือนยอดเป็นพุ่มเตี้ย ตามลำต้นและกิ่งมักจะมีหนามแหลม สามารถพบป่าเบญจพรรณในพื้นที่ป่าไม้จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

- ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่วงก์ - แม่เปิน

๑) อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ป่าเบญจพรรณพบบริเวณที่ราบริมฝั่งห้วยและภูเขาที่ไม่สูงนัก พรรณไม้ที่พบได้แก่ สัก เสลา ชิงชัน กระบก กระพี้เขาควาย มะค่าโมง จั้วป่า ประดู่ป่า กาสามปึก ตั้ว ฯลฯ มีไม้ชนิดต่างๆ ขึ้นอยู่หลายชนิด เช่น ไม้ป่า ไม้ไร่ ไม้ชางนวล ไม้รวก พืชพื้นล่าง เช่น หนามเค็ด ส้มเสี้ยว หนามคนหา เป็นต้น

๒) ป่าเขาอินทวย - ป่าเขาแหลม พบที่ระดับความสูงประมาณ ๑๔๐-๓๕๓ เมตรจากระดับน้ำทะเล ลักษณะป่าเป็นที่ราบ มีไม้ไผ่ขึ้นปะปน ได้แก่ ไม้ไร่และไม้ชางนวล พบพรรณไม้ เช่น สวอง แดง

ตะแบกแดง ตะคร้อ ประดู่ มะกอกเกลื้อน ยมหิน กระโดน เป็นต้น กล้วยไม้ เช่น แข็งกว่าง เขาพะ เอื้องส้มแปะ เอื้องดอกมะขาม แผ่นดินเย็น เข็มขาว เป็นต้น

๓) ป่าเขาแม่กระหู่ พบที่ระดับความสูงประมาณ ๑๔๐-๔๘๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ลักษณะป่ามีความลาดชันมากจะพบไม้ต้นขนาดเล็กขึ้นหนาแน่น แต่ในช่วงที่มีความลาดชันน้อยจะพบว่ามีไม้ต้นที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น พบพรรณไม้ เช่น ประดู่ เชลง พลับพลา เปล้าใหญ่ โมกมัน ตีนนก เชลง กระบกกรัง ตัวขาว เป็นต้น กล้วยไม้เช่น เอื้องงวงช้าง วานอ้ง อึ่งเปาะ เป็นต้น

- ป่าเขาคอก ป่าเขาโลมนาง และป่าเขาสอยดาว บริเวณสวนรุกขชาติไพศาลี มีพรรณไม้ที่พบในป่าเบญจพรรณได้แก่ ประดู่ป่า มะค่าโมง เกิดแดง ชิงชัน แสมสาร กระพี้เขาควาย จั้วป่า มะกอก มะกัก พฤษภ แดง อะราง โมกมัน ตะแบก เสลา ยมหิน สวอง ตีนเป็ด ตะคร้า คุณ มะเกลือ มะเดื่อ สะแกแสง ขะเจี๊ยะ กระพี้จั่น ลำโรง อุโลก มะกล่ำ ต้น มะหวด แคป่า แคทราย แคหางค่าง แจง ตะขบป่า และไฟป่า

▪ **ป่าเต็งรัง ป่าพะ ป่าแดงหรือป่าโคก (Deciduous Dipterocarp Forest)** เป็นป่าผลัดใบ ลักษณะเป็นป่าโปร่ง ต้นไม้ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ประกอบด้วยพรรณไม้ ๕ ชนิด เป็นกลุ่มไม้เรือนยอดหลักได้แก่ เต็ง รัง กราด เหียง และพลวง จึงเรียกชื่อว่า “ป่าเต็งรัง” พบที่ระดับความสูงประมาณ ๕๐-๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล ปริมาณน้ำฝนตกน้อยคือ ๙๐๐-๑,๒๐๐ มิลลิเมตรต่อปีเท่านั้น ทุกปีจะมีไฟป่าเกิดขึ้นเป็นประจำ ดินต้นค่อนข้างแห้งแล้งเป็นดินทรายหรือดินลูกรัง ไม่สามารถจะเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ได้เพียงพอ ในฤดูแล้ง ดินลูกรังจะมีสีค่อนข้างแดงคล้ำบางแห่ง จึงเรียกป่าชนิดนี้ว่า “ป่าแดง” สามารถพบป่าเต็งรังในพื้นที่ป่าไม้จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

- ป่าสวนแห่งชาติป่าแม่วังก์ - แม่เป็น

๑) อุทยานแห่งชาติแม่วังก์ ป่าเต็งรังพบในช่วงระดับความสูงตั้งแต่ ๑๐๐-๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล พรรณไม้ที่พบได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง กราด มะกั้ม ประดู่ มะม่วงป่า มะค่าแต้ พะยอม มะขามป้อม สมอไทย ฯลฯ พืชพื้นล่างที่พบ เช่น ไม้เพ็ก และปรัง เป็นต้น

๒) ป่าเขาอินวย - ป่าเขาแหลม ที่ระดับความสูงประมาณ ๑๒๐-๓๘๕ เมตรจากระดับน้ำทะเล พรรณไม้ที่พบได้แก่ เต็ง รัง ขว้าว กระพี้จั่น มะเกลือเลือด ช้างน้าว เป็นต้น กล้วยไม้เช่น เอื้องพวงมาลัย เอื้องส้มแปะ เอื้องผึ้ง เอื้องขี้หมา วานจงนาง เอื้องเขาแกะ ช้างกระ เป็นต้น

- ป่าเขาคอก ป่าเขาโลมนาง และป่าเขาสอยดาว บริเวณสวนรุกขชาติไพศาลี มีพรรณไม้ที่พบในป่าเต็งรังได้แก่ เต็ง รัง ประดู่ เหียง พะยอม มะม่วงหัวแมงวัน กระบก ตัว แต้ว ผักหวาน ปรังป่า หญ้าเพ็ก เป็นต้น

▪ **ป่าดิบเขา (Hill Evergreen Forest)** เป็นป่าไม่ผลัดใบที่พบอยู่ตามเทือกเขาที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลตั้งแต่ประมาณ ๑,๐๐๐ เมตรขึ้นไปซึ่งเป็นบริเวณต้นน้ำลำธาร ดินค่อนข้างลึกเก็บกักน้ำได้ดี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ ๑,๐๐๐ ถึง ๒,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี อากาศค่อนข้างหนาวเย็นตลอดปี สภาพป่ามีเรือนยอดแน่นทึบ พื้นล่างจึงร่มครึ้มตลอดวัน ไม้ชั้นรองลงมามีขนาดเล็กมากและขึ้นกันอยู่ห่างๆ เนื่องจากอากาศอันหนาวเย็นและความชุ่มชื้นสูงมาก ตามลำต้นและกิ่งของต้นไม้จึงปกคลุมด้วยพืชอิงอาศัยจำพวกมอส และไลเคนหนาแน่น ในจังหวัดนครสวรรค์พบได้ที่อุทยานแห่งชาติแม่วังก์ ขึ้นอยู่ในบริเวณที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๓๐๐-๑,๕๐๐ เมตร พรรณไม้ที่พบได้แก่ ก่อใบเลื่อม ก่อเดือย ก่อลิ้น ก่อแอบ ทะโล้ จำปาป่า กะเพราต้น หนอนขี้ควาย กำลังเสือโคร่ง ดำดง กล้วยฤาษี และมะนาวควาย เป็นต้น

▪ **ป่าดิบแล้ง (Dry Evergreen Forest)** พบในช่วงระดับความสูงตั้งแต่ ๓๐๐ - ๙๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล เป็นป่าไม่ผลัดใบที่มีไม้ผลัดใบขึ้นแทรก มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ ๑,๐๐๐ ถึง ๒,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี โดยจะมีช่วงแล้งนาน ๓-๔ เดือน ดินค่อนข้างลึกเก็บกักน้ำได้ดี พอที่จะทำให้พรรณไม้บางชนิดสามารถคงใบอยู่ได้ตลอดช่วงที่แห้งแล้ง สามารถพบป่าดิบแล้งในพื้นที่ป่าไม้จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

- ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่वंก - แม่เป็น

๑) อุทยานแห่งชาติแม่वंก พรรณไม้ที่พบได้แก่ ยางแดง ยางนา กระบาก ตะเคียนหิน ปอ อีเก้ง สมพง กัดลิ้น มะหาด พลอง ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีไม้พุ่มและพืชพื้นล่างต่างๆ ที่พบมีอีกมากมายหลายชนิด เช่น เข็มขาว หนามคนทา ว่าน พืชหัวต่างๆ อีกทั้งกล้วยไม้ต่างๆ อีกมากมาย

๒) ป่าเขาแม่กระทุ้ พบที่ระดับความสูงประมาณ ๑๖๐-๖๐๖ เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณลำห้วยมีตาน้ำซับ ไม้ต้นมีขนาดใหญ่ ความหนาแน่นของไม้ต้นและไม้พื้นล่างมีมาก พบพรรณไม้ เช่น ชมพูนก โมกมัน สวอง พลับพลา ยางโอน ยมหิน หาด ตะคร้อ มะเดื่อปล้อง และเต่าร้าง กล้วยไม้ เช่น เอื้องกุหลาบพวง เอื้องเข็มแดง ช้างดำ กระระร่อน เอื้องหนวดพราหมณ์ เอื้องสายสุคนธ์ และเอื้องดินดอกหม่น

- ป่าเขาคอก ป่าเขาโลมนาง และป่าเขาสอยดาว บริเวณสวนรุกขชาติไพศาลี พันธุ์ไม้เด่นในพื้นที่ ได้แก่ ยางนา และตะเคียนหิน

▪ พืชหายาก พืชถิ่นเดียว และพืชใกล้สูญพันธุ์ ที่สำรวจพบในจังหวัดนครสวรรค์ คือ

- พืชหายาก ได้แก่ เชื่อง มะเดาะ ปอเกียน และ *Trigonostemon flavidus*
- พืชหายากและพืชถิ่นเดียว ได้แก่ ลำตาควาย มะลิวัลย์เถา และพุทหอมไทย
- พืชหายากและพืชใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ได้แก่ กระบกกรัง
- พืชที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ประงเหลียม ประตากฟ้า และลานป่า

ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ป่า

สัตว์ป่าที่สำรวจพบในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่

▪ กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

- ป่าแม่वंก-แม่เป็น พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๑๘ ชนิด เช่น หมาใน อีเห็นข้างลาย เก้ง หมูป่า ค่างควาหน้ายักษ์สามหลืบ แมวดาว พังพอนธรรมดา หมูหริ่ง กระรอกปลายหางดำ และกระแตเหนือ เป็นต้น

- อุทยานแห่งชาติแม่वंก พบสัตว์หลากหลายชนิด เพราะมีอาณาเขตติดต่อกับป่าของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ซึ่งสัตว์สามารถใช้เส้นทางเดินติดต่อกันได้ เช่น สมเสร็จ เลียงผา กระทิง ช้างป่า เสือโคร่ง เสือดำ หมีควาย หมีหมา ชะนีธรรมดา ค่างหงอก ลิงกัง อ้นเล็ก กระรอกบินเล็กแกมขาว และค่างควาปากย่น เป็นต้น

- สวนรุกขชาติไพศาลี พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๒๓ ชนิด เช่น หมาจิ้งจอก แมวดาว นางอาย ชะมดเขียด อีเห็นธรรมดา เม่นใหญ่แผงคอยาว นมิง ลิงแสม กระรอกหลากสี กระเล็น และกระจอน เป็นต้น

▪ กลุ่มนก

- ป่าแม่वंก-แม่เป็น พบนก ๑๒๘ ชนิด เช่น เหยี่ยวปีกแดง นกยางเปีย นกเงือก นกขุนทอง นกพญาไฟเล็ก นกเขาไฟ นกเป็ดน้ำเหลือง เป็ดแดง ไก่ฟ้าหลังเทา และนกหัวขวานใหญ่สีดำ เป็นต้น

- อุทยานแห่งชาติแม่वंก พบนกหลากหลายชนิด เช่น ไก่ป่า เหยี่ยวรุ้ง นกแว่นสีเทา นกกก นกเงือกกรามช้าง นกปรอดเหลืองหัวจุก นกเขาใหญ่ นกจาบคาเคราน้ำเงิน และนกแซงแซวสีเทา เป็นต้น

▪ สัตว์เลื้อยคลาน

- ป่าแม่वंก-แม่เป็น พบ ๓๔ ชนิด เช่น กิ้งก่าบินปีกส้ม แย้เหนือ งูปล้องทอง งูสามเหลี่ยม งูสายมันพระอินทร์ งูเห่าฟันพิษสยาม งูเห่าหม้อ งูจงอาง งูสายรุ้ง งูหลาม งูลายสาคอแดง งูหัวกะโหลก งูปลิง งูสายมันพระอินทร์ จิ้งจกบ้านหางหนาม จิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ ตะกวด และเต่าเหลือง เป็นต้น

- อุทยานแห่งชาติแม่वंก พบสัตว์เลื้อยคลานหลากหลายชนิด เช่น เต่าหก เต่าเหลือง ตะกวด งูเห่า และงูแมวเซา เป็นต้น

▪ กลุ่มสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

- ปาเมวังก์-แม่เป็น พบ ๑๒ ชนิด เช่น อังเพ้า อังอ่างกันซิด อังข้างดำ อังน้ำเต้า อังชาคำ กบหนอง เขียดน่านอง เขียดบัว กบหลังไพล และปาดบ้าน เป็นต้น

- สนวนรุกชาติไพศาลี พบ ๑๕ ชนิด เช่น ปูน้ำตก และเขียดเหลือง เป็นต้น

ความหลากหลายทางชีวภาพของแมลง

ปาเมวังก์-แม่เป็น จังหวัดนครสวรรค์ ถูกสำรวจพบแมลง จำนวน ๒๐๒ ชนิด ดังนี้

▪ กลุ่มแมลงช่วยผสมเกสร พบจำนวน ๑๓๔ ชนิด เป็นแมลงที่อาศัยกินน้ำหวานจากดอกไม้ เป็นอาหารจะพาเกสรที่ติดตามขาไปผสมกับเกสรของดอกไม้ดอกอื่น เช่น ผึ้งหลวง ผึ้งมัม ชันโรง แมลงภู่ มอธลายเสื้อทองแดง ตัวงดอกไม้ ผีเสื้อหนอนใบรักลายเสื้อ ผีเสื้อจระเมียลาย ผีเสื้อฟ้าพุ่มธรรมชาติ ผีเสื้อหลังรูปาว ผีเสื้อกลางคืน ผีเสื้อแพนซีมยุรา ผีเสื้ออำชตุ้จรรยา ผีเสื้อกะลาสีแดงธรรมชาติ และผีเสื้อม้าเขียวธรรมชาติ เป็นต้น

▪ กลุ่มแมลงตัวห้ำ - ตัวเบียน พบจำนวน ๒๗ ชนิด เป็นแมลงที่กินหรืออาศัยอยู่ภายในหรือภายนอกของแมลงชนิดอื่น เช่น ตัวงเสื้อ ตัวงเต่าตัวห้ำ มดน้ำผึ้ง มดหนามกระตังดำ มดตะนอยอกส้ม เหลือบ หิ่งห้อยยักษ์ แมลงปอเสื้อ แมลงปอยักษ์ ตั๊กแตนตำข้าว แตนกระดาก ต่อรู และต่อหัวเสื้อบ้าน เป็นต้น

▪ กลุ่มแมลงศัตรูพืชป่าไม้ พบจำนวน ๒๑ ชนิด เป็นแมลงที่ทำลายต้นไม้ที่ยังมีชีวิตอยู่โดยการเข้าทำลายส่วนต่างๆ ของต้นไม้ เช่น ตั๊กแตนบอลแถบตาล ตัวงหนวดยาวเงาหลังย่น ตัวงหนวดปมสีตาลไหม้ ตัวงหนอนยาวอ้อย ตัวงหนวดยาวพะยูน จักจั่นวง ตัวงน้ำมัน มวนเขียวข้าว และตั๊กแตนพุงพลั่ว เป็นต้น

▪ กลุ่มแมลงเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน พบจำนวน ๑๓ ชนิด เป็นแมลงที่ช่วยย่อยสลายอินทรีย์วัตถุต่างๆ เศษไม้ ท่อนไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ ช่วยปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น ปลวก ตัวงกว้างชน ตัวงคีมสองแถบ ตัวงคางคกขาขาว เป็นต้น

▪ กลุ่มแมลงที่เป็นอาหาร พบจำนวน ๗ ชนิด เป็นแมลงที่สามารถนำมาบริโภคเป็นอาหารทั้งในระยะตัวอ่อน และตัวเต็มวัย หรือได้จากผลผลิตของแมลงพวกน้ำผึ้ง เช่น ผึ้งหลวง แมลงทับขาแดง จิ้งหรีดทองแดงลาย จิ้งหรีดทองดำ แมลงกระซอน แมลงเหนียง และแมลงนูน เป็นต้น

ความหลากหลายทางชีวภาพของปลา

แหล่งน้ำในจังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำที่มาจากสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยา ลักษณะทางกายภาพของแหล่งน้ำจึงมีความแตกต่างกัน โดยพบว่าแหล่งน้ำส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายหรือทรายปนเลน มีพืชชายน้ำอยู่ริมฝั่ง และปลาส่วนใหญ่จะนำไปบริโภคภายในครัวเรือน ทั้งนำไปปรุงอาหารและแปรรูป เช่น ปลาแห้ง ปลาร้า เป็นต้น

การสำรวจปลาในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พบปลาทั้งสิ้น ๑๕ วงศ์ ๓๙ สกุล ๕๔ ชนิด ได้แก่ ปลาชีวจ้ำฟ้า ปลาตะเพียน ปลาไส้ตันตาขาว ปลาตะโกก ปลาไส้ตัน ปลาชีวนวดยาว ปลาเลียหิน ปลากระสูบขีด ปลาสร้อยหลอด ปลาสร้อยขาว ปลาตะพาก ปลาซ่า ปลาขี้ยก ปลาสร้อยนกเขา ปลาแปบ ปลาตะเพียนจุด ปลาตะเพียนทราย ปลานางอ้าว ปลาชีวนางแดง ปลาชีวนวดขาว ปลาชีวนวดขาวแถบดำ ปลาตะเพียนน้ำตก ปลาแก้มขี้ ปลาจิ้งจก ปลาผีเสื้อติดหิน ปลาค้อ ปลารากกล้วยแคระ ปลารากกล้วย ปลาอีต ปลาสายทอง ปลาเกดเหลือง ปลาแขยงข้างลาย ปลาแขยงหิน ปลาชะโอน ปลาเข็ม ปลากระทุงเหว ปลากินยุง ปลาหลดลาย ปลาหลดจุด ปลากระตังลาย ปลาแป้น ปลาแป้นแก้ว ปลาหมอช้างเหยียบ ปลานิล ปลาบู่นครสวรรค์ ปลาบู่นครสวรรค์ ปลากระตังหัว ปลาขี้ยก ปลากระตังขาว ปลาเข็ม และปลาบู่นครสวรรค์

ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์พื้นท้องน้ำ

ลักษณะของพื้นท้องน้ำในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแหล่งน้ำที่มีน้ำไหลเอื่อย มีพื้นเป็นกรวดทราย มีพืชชายน้ำกระจายอยู่ทั่วไปตามริมฝั่งลำน้ำ และสารอินทรีย์อยู่ริมฝั่ง

การสำรวจสัตว์พื้นท้องน้ำในจังหวัดนครสวรรค์ พบสัตว์พื้นท้องน้ำทั้งสิ้น ๔๓ ชนิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มหอยและกลุ่มตัวอ่อนแมลงน้ำที่เหลือเป็นกลุ่มกุ้ง-ปู เห็บปลา ได้แก่ ตัวอ่อนชีปะขาว ตัวอ่อนแมลงปอ มวนน้ำ มวนวน ตัวดิ่ง ตัวอ่อนยุง ตัวอ่อนหนอนแดง ตัวอ่อนเห็บปลากุ้งฝอย ปู เห็บปลา หอยขม หอยเชอรี่ หอยคันแหลม หอยเจดีย์น้ำจืด หอยเจดีย์ หอย หอยคัน หอยกาบและหอยทราย โดยมีสัตว์พื้นท้องน้ำที่สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้หรือตัวบ่งชี้สภาพสิ่งแวดล้อมในด้านการบ่งบอกถึงสภาพน้ำว่าแหล่งน้ำยังมีน้ำคุณภาพดี มากเพียงกลุ่มเดียว คือ แมลงชีปะขาว สัตว์พื้นท้องน้ำที่พบมากในแหล่งน้ำจังหวัดนครสวรรค์ คือ กุ้งฝอย หอยขม ปู และหอยฝาดเดียว ทั้งนี้เพราะสัตว์พื้นท้องน้ำเหล่านี้สามารถปรับตัวให้เข้ากับถิ่นที่อยู่อาศัยได้ทั่วไปทั้งแหล่งน้ำไหล และน้ำนิ่ง ซึ่งมักพบสัตว์พื้นท้องน้ำเหล่านี้บริเวณริมฝั่ง

ความหลากหลายทางชีวภาพของพรรณไม้น้ำ

ลักษณะริมฝั่งน้ำโดยทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นทรายปนเลนหรือทรายปนกรวดพื้นที่ที่มีความลาดชันไม่มากนัก มีบางแห่งที่เป็นดินโคลนและความลาดชันสูง ซึ่งช่วยในการยึดเกาะของรากพรรณไม้น้ำ โดยมีตะกอนสารอินทรีย์จากน้ำหลากและมีแสงสว่างส่องทั่วถึง พรรณไม้น้ำในจังหวัดนครสวรรค์พบพรรณไม้น้ำทั้งสิ้น ๒๑ วงศ์ ๓๔ ชนิด โดยเป็นพืชชายน้ำ ๓๒ ชนิด พืชลอยน้ำ ๑ ชนิด และพืชใล้น้ำ ๑ ชนิด ได้แก่ ผักเป็ด บอน กระเม็ง แหนแดง ผักปอด กุ่มน้ำ ผักปราบใบกว้าง ผักปราบใบแคบ ผักบู่ กกตุ่มหู หญ้าใบคม กกขนาก กกทราย หญ้าตะกรับ กกเล็ก หญ้าแห้วหมู หญ้าหวดปลาดุก หญ้าหวดแมว ไคร้หน้า ดีปลาไหล ผักแว่น ไมยราบยักษ์ บัวสาย เทียนนา แพงพวยน้ำ หญ้ารักษา หญ้าขน พง แคม ผักไผ่น้ำ หญ้าลิ้นงู หญ้าเงียงป่า หญ้ากาบหอยและธูปฤาษี พรรณไม้น้ำที่พบบ่อยในแหล่งน้ำของจังหวัดนครสวรรค์ คือ ผักเป็ดเทียนนา ผักบู่ และผักไผ่น้ำ ทั้งนี้เพราะพรรณไม้น้ำเหล่านี้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแหล่งน้ำทั้งแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่งได้ดี กล่าวคือขึ้นอยู่ตามริมน้ำที่มีกระแสน้ำไหลค่อยในช่วงน้ำหลาก และอยู่เหนือน้ำบนฝั่งในช่วงหน้าแล้ง

ด้านสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์ด้านคุณภาพน้ำ

ปัญหาคุณภาพแหล่งน้ำเสื่อมโทรมลง เนื่องจากแหล่งน้ำมีความสกปรกไม่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ทั้งด้านอุปโภคและบริโภค นอกจากจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและระบบนิเวศแหล่งน้ำ โดยทำให้ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตลดลงแล้วยังส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงประชาชน อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลเสียหลักต่อสุขภาพอนามัย หากมีการสัมผัสแหล่งน้ำที่มีความสกปรกหรือมีการบริโภคอาหารที่มีการปนเปื้อน โดยสาเหตุหลักที่ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ส่วนใหญ่มาจากน้ำเสียชุมชนรองลงมาเป็นน้ำเสียอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ตามลำดับ ซึ่งน้ำเสียจากชุมชนมีองค์ประกอบสำคัญเป็นอินทรีย์สาร เมื่อระบายลงสู่แหล่งน้ำทำให้ปริมาณออกซิเจนในแหล่งน้ำลดลง (DO) หรือมีความสกปรกในรูปสารอินทรีย์เพิ่มขึ้น (BOD) และแบคทีเรียในน้ำมีปริมาณสูงขึ้น (TCB) จากสาเหตุหลักที่มาจาก การปล่อยน้ำเสียจากชุมชน จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดขนาดใหญ่ แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น ๑๔๒ แห่ง เป็นชุมชนเมืองระดับเทศบาล จำนวน ๒๑ แห่ง (เทศบาลนคร จำนวน ๑ แห่ง เทศบาลเมืองจำนวน ๒ แห่งและเทศบาลตำบล ๑๘ แห่ง) และเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล ๑๒๑ แห่ง ซึ่งหากจำแนกตามที่ตั้งพบว่า มีเทศบาล/อบต. ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสายหลักจำนวนมาก โดยตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิง จำนวน ๑๙ แห่ง แม่น้ำน่านจำนวน ๑๑ แห่ง และแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน ๑๕ แห่ง

แม่น้ำ	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/อำเภอ	ชุมชนหนาแน่นชนิด ดีดริมน้ำ		ระบบบำบัดน้ำ เสียชุมชน		ท่อระบายน้ำทั้ง ชุมชนลงสู่แม่น้ำ	
		มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
ปิง	๑. เทศบาลต.บรรพตพิสัย / บรรพตพิสัย	✓			✓	✓	
	๒. อบต.บางแก้ว / บรรพตพิสัย	✓			✓	✓	
	๓. อบต.ตาซัด / บรรพตพิสัย		✓		✓		✓
	๔. เทศบาลต.บ้านแดน / บรรพตพิสัย		✓		✓		✓
	๕. อบต.ตาสังข์ / บรรพตพิสัย		✓		✓		✓
	๖. อบต.เจริญผล / บรรพตพิสัย		✓		✓		✓
	๗. อบต.ท่าจั่ว / บรรพตพิสัย		✓		✓		✓
	๘. อบต.บางตาหงาย / บรรพตพิสัย		✓		✓		✓
	๙. อบต.หูกวาง / บรรพตพิสัย		✓		✓		✓
	๑๐. เทศบาลต.เก่าเลี้ยว / เก้าเลี้ยว	✓			✓		✓
	๑๑. อบต.หัวดง / เก้าเลี้ยว	✓			✓		✓
	๑๒. อบต.เขาดิน / เก้าเลี้ยว		✓		✓		✓
	๑๓. อบต.มหาโพธิ์ / เก้าเลี้ยว	✓			✓	✓	
	๑๔. เทศบาลนครนครสวรรค์ / เมืองฯ*	✓		✓		✓	
	๑๕. อบต.บ้านแก่ง / เมืองฯ		✓		✓		✓
	๑๖. อบต.บ้านมะเกลือ / เมืองฯ		✓		✓		✓
	๑๗. อบต.บางม่วง / เมืองฯ	✓			✓		✓
	๑๘. อบต.วัดไทรย์ / เมืองฯ	✓			✓	✓	
	๑๙. อบต.บึงเสนาท / เมืองฯ		✓		✓		✓
น่าน	๑. อบต.แควใหญ่ / เมืองฯ		✓				✓
	๒. อบต.เกรียงไกร / เมืองฯ		✓				✓
	๓. เทศบาลเมืองชุมแสง / ชุมแสง	✓		✓		✓	
	๔. เทศบาลต.ทับกฤช / ชุมแสง	✓			✓	✓	
	๕. อบต.ชะมัง / ชุมแสง		✓		✓		✓
	๖. อบต.พิบูล / ชุมแสง		✓		✓		✓
	๗. อบต.เกยไชย / ชุมแสง		✓		✓		✓
	๘. อบต.พันลาน / ชุมแสง		✓		✓		✓
	๙. อบต.โคกหม้อ / ชุมแสง		✓		✓		✓
	๑๐. อบต.ทับกฤช / ชุมแสง		✓		✓		✓
	๑๑. อบต.ทับกฤชใต้ / ชุมแสง		✓		✓		✓
เจ้าพระยา	๑. เทศบาลนครนครสวรรค์ / เมืองฯ*	✓		✓		✓	
	๒. อบต.นครสวรรค์ออก / เมืองฯ	✓			✓	✓	
	๓. อบต.นครสวรรค์ตก / เมืองฯ	✓			✓	✓	
	๔. อบต.ตะเคียนเลื่อน / เมืองฯ		✓		✓		✓
	๕. อบต.กลางแดด / เมืองฯ		✓		✓		✓
	๖. เทศบาลต.บางมะฝ่อ / โกรกพระ	✓			✓		✓

แม่น้ำ	ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/อำเภอ	ชุมชนหนาแน่นขีด ติริมแม่น้ำ		ระบบบำบัดน้ำ เสียชุมชน		ท่อระบายน้ำทั้ง ชุมชนลงสู่แม่น้ำ	
		มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
	๗. เทศบาลต.โกรกพระ / โกรกพระ	✓			✓	✓	
	๘. อบต.ยางตาล / โกรกพระ		✓		✓		✓
	๙. อบต.โกรกพระ / โกรกพระ		✓		✓		✓
	๑๐. เทศบาลต.ทำนุอ้อย / พยุหะคีรี	✓			✓	✓	
	๑๑. เทศบาลต.พยุหะ / พยุหะคีรี	✓			✓	✓	
	๑๒. อบต.ยางขาว / พยุหะคีรี		✓		✓		✓
	๑๓. อบต.ย่านมัทรี / พยุหะคีรี		✓		✓		✓
	๑๔. อบต.พยุหะคีรี / พยุหะคีรี	✓			✓	✓	
	๑๕. อบต.น้ำทรง / พยุหะคีรี		✓		✓		✓

- หมายเหตุ เทศบาลนครนครสวรรค์ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิงและริมแม่น้ำเจ้าพระยา

การดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำที่สำคัญในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔ นครสวรรค์ร่วมกับกรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ได้มีการเฝ้าระวังในแม่น้ำสายหลัก จำนวน ๑๔ สถานี ได้แก่ แม่น้ำปิง ๒ สถานี ยม ๑ สถานี น่าน ๒ สถานี เจ้าพระยา ๒ สถานี บึงบอระเพ็ด ๕ สถานี และลำน้ำสาขา ได้แก่ คลองบางประมุง ๑ สถานี มีการเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ จำนวน ๓ ครั้งต่อปี แบ่งเป็น การเฝ้าระวังในช่วงฤดูหนาว (พ.ย.-ก.พ.) ฤดูร้อน (มี.ค.-เม.ย.) และฤดูฝน (พ.ค.-ค.ค.) และในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔ ได้ดำเนินโครงการลดของเสียในแหล่งน้ำวิกฤตและการจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลักภายใต้โครงการบูรณาการงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ ซึ่งได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำสายหลัก (แม่น้ำเจ้าพระยา) ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์เพิ่มเติม ๕ สถานี และดำเนินการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในลำน้ำสาขาที่ไหลลงสู่ แม่น้ำปิง ๓ สถานี แม่น้ำน่าน จำนวน ๕ สถานี แม่น้ำเจ้าพระยา ๕ สถานี และบึงบอระเพ็ด จำนวน ๔ สถานี ซึ่งดำเนินการเฝ้าระวัง จำนวน ๒ ครั้งต่อปี ซึ่งมีผลประเมินคุณภาพน้ำแหล่งน้ำโดยรวมและนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ได้ดังนี้

แม่น้ำสายหลัก : แม่น้ำปิง

จังหวัดนครสวรรค์ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔ นครสวรรค์ร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำผิวดิน โดยมีสถานีติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในการดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำปิงในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒ สถานี ได้แก่

Pl๐๒ บริเวณบ้านท้องคั่ง ตำบลท่าจั่ว อำเภอบรรพตพิสัย (พิกัด : X๐๖๐๔๗๘๙ Y๑๗๖๑๓๗๖)

Pl๐๑ บ้านเกาะตาเทพ ตำบลวัดไทรย์เหนือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ (พิกัด : X๐๖๒๐๐๘๘ Y๑๗๓๘๘๒๒)

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ พบว่ามีคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินในระดับพอใช้ (ระดับคุณภาพน้ำ ๓) มีค่าดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำ Water Quality Index (WQI) ใน ๔ ไตรมาส เท่ากับ ๖๔.๖๑ ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ (WQI = ๖๑ - ๗๐ คะแนน)

มีดัชนีที่เป็นปัญหาสำคัญที่ควรเฝ้าระวัง คือ ปริมาณออกซิเจนที่แบคทีเรียต้องการใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ (BOD) ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) และการปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม แบคทีเรียทั้งหมด และแบคทีเรียกลุ่มฟีคัลโคลิฟอร์ม

ลำน้ำสาขา :

คลองน้ำโจน ต.เจริญผล อ.บรรพตพิสัย (พิกัด : X๐๖๐๕๒๕๗ Y๑๗๓๘๙๒๒)

คลองกระถิ่น ต.เจริญผล อ.บรรพตพิสัย (พิกัด : X๐๖๐๕๕๐๒ Y๑๗๓๘๙๒๒)

คลองขนมจีน ต.เขาดิน อ.เก้าเลี้ยว (พิกัด : X๐๖๐๗๔๘๙ Y๑๗๓๘๙๒๒)

ซึ่งผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำพบว่าในลำน้ำสาขาที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิงมีคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินเฉลี่ยอยู่ในระดับเสื่อมโทรม ค่า WQI อยู่ในช่วง ๓๑-๖๐

สาเหตุหลักของการที่คุณภาพน้ำในแม่น้ำปิงและลำน้ำสาขามีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง คาดว่าอาจมาจากการชะล้างหน้าดินในช่วงฤดูฝนจากพื้นที่เกษตรกรรม อาทิเช่น นาข้าว ไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด รวมไปถึงน้ำทิ้งจากชุมชนตั้งอยู่ริมน้ำอย่างหนาแน่นที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำโดยตรงโดยไม่มีการบำบัดน้ำเสีย และเนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ประสบปัญหาเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำด้านการเกษตรในหลายพื้นที่ ทำให้มีพืชผลทางการเกษตรแห้งยืนต้นตาย สลับกับการเกิดมรสุมทำให้เกิดการเน่าของพืชผลทางการเกษตรนั้น ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมได้

การดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำปิงในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ได้มีสถานีติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ จำนวน ๓ สถานี ได้แก่

NA๐.๑ บริเวณศาลเทพารักษ์เจ้าแม่ทับทิม ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ (พิกัด : X๐๖๒๒๗๑๕ Y๑๗๓๐๗๘๔)

NA๐๑ หน้าวัดเกรียงไกรใต้ ต.เกรียงไกร อ.เมืองนครสวรรค์ (พิกัด : X๐๖๒๗๐๔๗๒ Y๑๗๓๙๐๙๙)

NA๑.๑ สะพานข้ามแม่น้ำปิงด้านเหนือเขตเทศบาลเมืองชุมแสง ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง (พิกัด : X๐๖๔๐๒๖๔ Y๑๗๕๘๐๘๗)

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำโดยรวม มีเกณฑ์คุณภาพน้ำในระดับพอใช้ (ประเภท ๓) พบว่ามีค่า WQI (Water Quality Index) ใน ๔ ไตรมาส เท่ากับ ๖๓.๘๘ ซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ (WQI = ๖๑ - ๗๐ คะแนน)

ลำน้ำสาขา :

คลองกระเบียน ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง (พิกัด : X๐๖๔๐๑๐๒ Y๑๗๕๘๒๔๙)

คลองปลากด ต.พินลาน อ.ชุมแสง (พิกัด : X๐๖๓๗๒๔๖ Y๑๗๕๙๑๒๖)

คลองบางหว้า ต.บางเคียน อ.ชุมแสง (พิกัด : X๐๖๒๖๓๓๖ Y๑๗๕๙๐๘๒)

คลองบ้านลาด ต.บางเคียน อ.ชุมแสง (พิกัด : X๐๖๒๙๗๓๒ Y๑๗๕๑๙๗๘)

คลองเกรียงไกร ต.เกรียงไกร อ.ชุมแสง (พิกัด : X๐๖๒๖๙๖๑ Y๑๗๕๐๙๘๘)

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำพบว่าในลำน้ำสาขาที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิงมีคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินในระดับเสื่อมโทรม (ระดับคุณภาพน้ำ ๔) ซึ่งสาเหตุหลักของการที่คุณภาพน้ำในแม่น้ำปิงและลำน้ำสาขามีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง คาดว่ามาจากการชะล้างหน้าดินจากพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ นาข้าว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการทำนาปีละ ๓ รอบ จึงมีปริมาณการชะล้างหน้าดินจากพื้นที่เกษตรจำนวนมาก และอาจมีน้ำทิ้งจากชุมชนที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำโดยตรงโดยไม่มีการบำบัดน้ำเสีย และของเสียจากการเลี้ยงปลาในกระชังตลอดลำน้ำปิง

แม่น้ำสายหลัก : แม่น้ำยม

ในการดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำยมในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๑ สถานี ได้แก่ YO๐.๕ สะพานทางหลวงชนบท ต.ท่าไม้ อ.ชุมแสง (พิกัด : X๐๖๓๓๘๘๑ Y๑๗๕๙๖๕๕)

ผลการตรวจวัดคุณภาพแหล่งน้ำ พบว่าแม่น้ำยม มีเกณฑ์คุณภาพน้ำในระดับพอใช้ (ประเภทที่ ๓) มีค่าระดับคุณภาพน้ำ WQI (Water Quality Index) ใน ๔ ไตรมาส เท่ากับ ๕๘.๑๗ ซึ่งอยู่ในระดับเสื่อมโทรม (WQI = ๓๑ - ๖๐ คะแนน)

ดัชนีที่เป็นปัญหาสำคัญที่ควรติดตามเฝ้าระวัง คือ การปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคัลโคลิฟอร์ม ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ปริมาณออกซิเจนที่แบคทีเรียต้องการใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ (BOD)

สาเหตุหลักคาดว่ามาจากการชะล้างหน้าดินในช่วงฤดูฝนจากพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ นาข้าว รวมไปถึงการระบายน้ำทิ้งจากชุมชนที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำโดยตรงโดยไม่มีการบำบัดน้ำเสีย

แม่น้ำสายหลัก : แม่น้ำเจ้าพระยา

มีสถานีดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๒ แห่ง และมีจุดเก็บน้ำตัวอย่างในการติดตามโครงการลดของเสียในแหล่งน้ำวิกฤตและการจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลัก ภายใต้โครงการบูรณาการงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จำนวน ๓ แห่ง รวมสถานีเฝ้าระวังทั้งสิ้น ๕ สถานี ได้แก่

จุดเก็บที่ ๑ สถานี CH๓๒ บริเวณสะพานเดชาติวงศ์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์

จุดเก็บที่ ๒ สะพานถนนเลี้ยวเมือง ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมืองนครสวรรค์

จุดเก็บที่ ๓ สะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา วัดมณีวงศ์ ตำบลย่านมัทรี อำเภอพยุหะคีรี

จุดเก็บที่ ๔ วัดสำโรง หมู่ที่ ๒ ตำบลน้ำทรง อำเภอพยุหะคีรี

จุดเก็บที่ ๕ สถานี CH๓๐ สะพานสมเด็จพระวันรัต ตำบลท่าน้ำอ้อย อำเภอพยุหะคีรี

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำโดยรวม พบว่าแม่น้ำเจ้าพระยา คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์คุณภาพน้ำในระดับพอใช้-เสื่อมโทรม (ประเภทที่ ๓ - ๔) ทั้งนี้เนื่องจากแม่น้ำเจ้าพระยามีชุมชนขนาดใหญ่และหนาแน่นติดริมแม่น้ำ เช่น เทศบาลตำบลบางมะฝ่อ เทศบาลตำบลโกรกพระ เทศบาลตำบลพยุหะคีรี เทศบาลตำบลท่าน้ำอ้อย เป็นต้น ซึ่งแต่ละแห่งไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน รวมทั้งมีท่อระบายน้ำทิ้งของชุมชนลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง ทำให้ไม่สามารถควบคุมของเสียที่ระบายลงสู่แม่น้ำได้ ประกอบกับแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำที่เกิดจากการรวมกันของแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่าน จากการนี้ปริมาณของเสียในลำน้ำแม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านจะไหลมารวมกันในแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เกิดของเสียจำนวนมากและทำให้ส่งผลต่อคุณภาพน้ำมีความเสื่อมโทรมลง

แหล่งน้ำผิวดินขนาดใหญ่ : บึงบอระเพ็ด

บึงบอระเพ็ด เป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์ น้ำในบึงบอระเพ็ด ได้รับจากน้ำฝนธรรมชาติและน้ำจากที่ราบลุ่ม โดยรอบบึงบอระเพ็ด มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๓๒,๗๓๗ ไร่ ๕๖ ตารางวา อาณาเขตครอบคลุมในพื้นที่ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอนาทะโก และอำเภอชุมแสง

จังหวัดนครสวรรค์ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔ ได้มีการดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในบึงบอระเพ็ด ในพื้นที่อำเภอเมืองนครสวรรค์ และอำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนรวม ๕ สถานี ได้แก่

สถานี BP๐๑ บริเวณบ้านรังจิก ตำบลพระนอน อำเภอเมืองนครสวรรค์ (พิกัด : X๐๖๒๘๖๘๐ Y๑๗๓๕๘๑๓)

สถานี BP๐๒ บ้านปลวกสูง ตำบลพระนอน อำเภอเมืองนครสวรรค์ (พิกัด : X๐๖๓๒๐๗๑ Y๑๗๓๕๘๒๘)

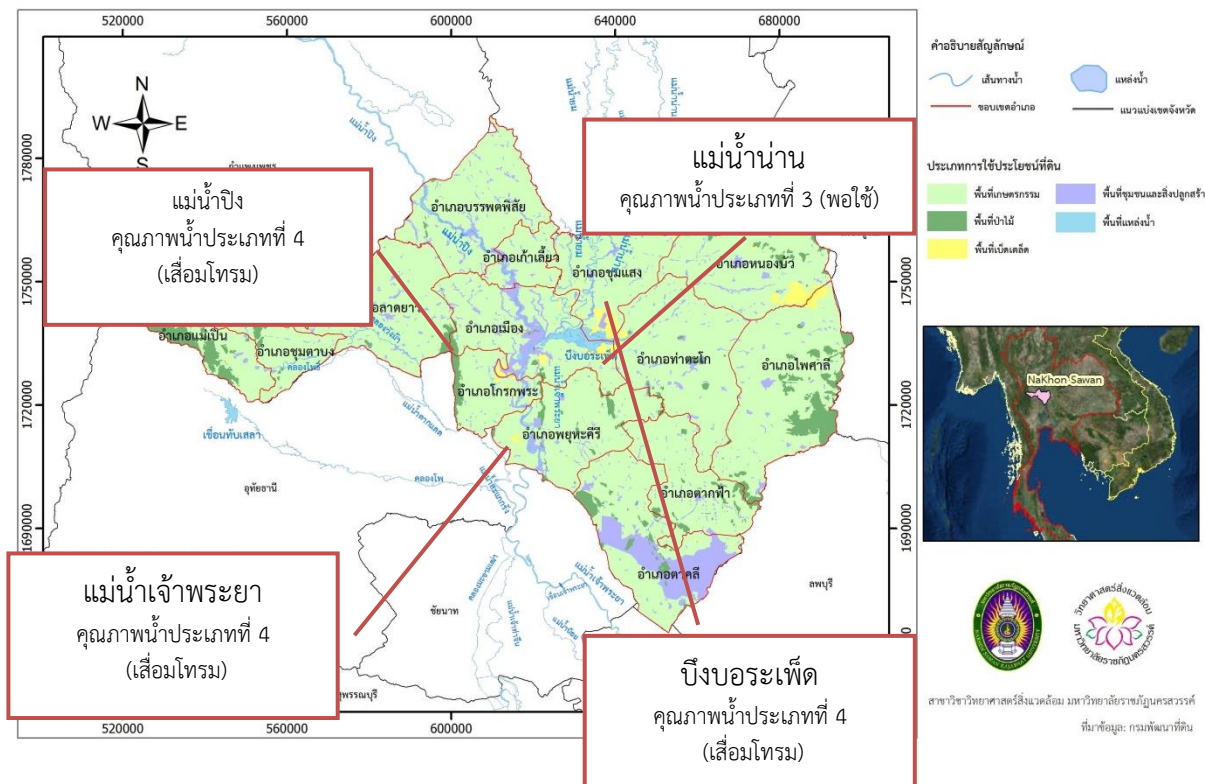
สถานี BP๐๓ บ้านเนินระฆัง ตำบลวังมหาร อำเภอท่าตะโก (พิกัด : X๐๖๓๘๕๗๙ Y๑๗๓๕๘๐๕)

สถานี BP๐๔ บ้านท่าดินแดง ตำบลเกรียงไกร อำเภอเมืองนครสวรรค์ (พิกัด : X๐๖๓๐๐๓๒ Y๑๗๓๗๔๓๘)

สถานี BP๐๕ บ้านหนองดุก ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ (พิกัด : X๐๖๒๖๓๓๕ Y๑๗๓๖๘๖๐)

ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำโดยรวม พบว่าบึงบอระเพ็ด ระดับเสื่อมโทรม (ประเภทที่ ๔) ค่าดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำ (WQI) ใน ๔ ไตรมาส เท่ากับ ๕๙.๘๓ ซึ่งอยู่ในระดับเสื่อมโทรม (WQI = ๓๑ - ๖๐ คะแนน) สาเหตุหลักคาดว่ามาจากในช่วงฤดูร้อนและฤดูหนาวปริมาณน้ำค่อนข้างน้อยประกอบกับเป็น แหล่งน้ำนิ่ง

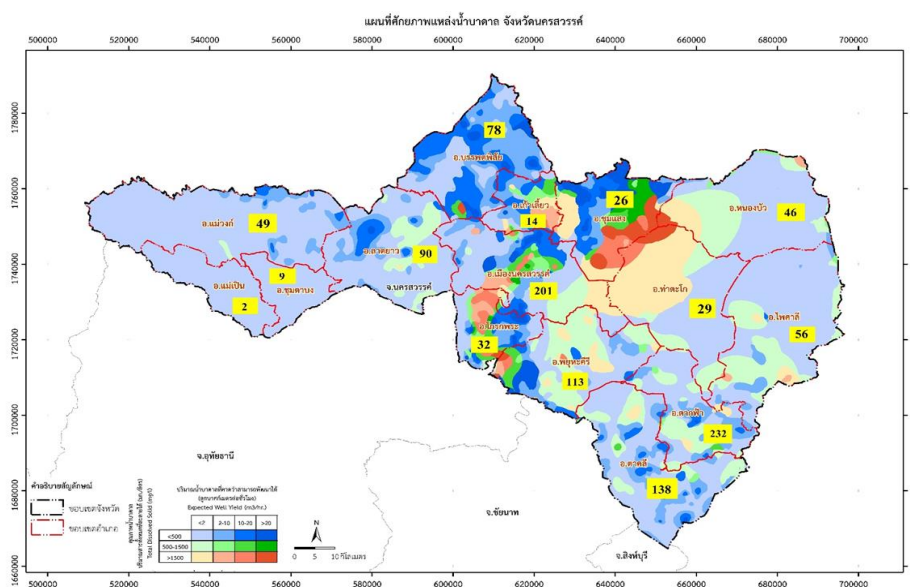
ไม่มีการไหลเวียนถ่ายเท สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติอาจมีการขับของเสียลงสู่แหล่งน้ำและบริเวณใกล้เคียง มีการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ได้แก่ ปลาและกบ อาจส่งผลให้ปริมาณเกลือและสารละลาย อนินทรีย์ต่างๆ ที่มีการระบายจากแหล่งเพาะพันธุ์ลงในบึงบอระเพ็ด ส่งผลให้น้ำมีปริมาณเกลือและ สารละลายอนินทรีย์ต่างๆ ค่อนข้างสูง ได้

สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาลำน้ำโดยรวม

คุณภาพน้ำผิวดินในบึงบอระเพ็ด พ.ศ.๒๕๖๓ เมื่อพิจารณาจากค่า WQI ในแต่ละลำน้ำ อยู่ในเกณฑ์ คงเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งสาเหตุสำคัญที่คงทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม ได้แก่ การปนเปื้อน แบคทีเรียกลุ่มฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (FCB) การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) และ แอมโมเนีย (NH₃) สาเหตุโดยรวมที่เป็นปัจจัยหลักส่วนใหญ่มาจากน้ำทิ้งชุมชน รวมทั้งน้ำทิ้งจากกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งมีการระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำโดยไม่มีการบำบัดน้ำ เสียก่อน สาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม เกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัว ทางเศรษฐกิจ และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร รวมทั้งการพัฒนา ที่ดินที่ติดลำน้ำเพื่อทำการเกษตร รวมถึงการชะล้างปุ๋ยหน้าดินในพื้นที่เกษตรกรรม ลงสู่แหล่งน้ำ จึงเป็นผลให้ แหล่งน้ำต้องรับภาระความสกปรกในภาพรวมจากการพัฒนาดังกล่าว สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาลำน้ำ ในภาพรวม คือ สนับสนุนการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เสริมสร้างศักยภาพให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการน้ำเสีย มีกิจกรรมการรณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน ในการดูแลรักษาความสะอาดและการดูแลรักษาลำน้ำอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยชุมชน และโดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสายหลัก ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการจัดการน้ำเสียจากกิจการของตนเอง สนับสนุนให้มีการบำบัดน้ำเสียในบ้านเรือนเบื้องต้นโดยใช้ถังสำเร็จรูปและติดตั้งถังดักไขมัน การส่งเสริมให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและร่วมรักษาแหล่งน้ำ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ

แหล่งน้ำใต้ดิน

แหล่งน้ำใต้ดินในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ โดยส่วนใหญ่ของพื้นที่เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำบาดาลอยู่น้อยและให้น้ำบาดาลคุณภาพดี ซึ่งปริมาณน้ำบาดาลจะใช้ระดับความเข้มข้นของสี (tone) เป็นเครื่องแสดงแทน แบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ควบคู่กันไปกับข้อมูลด้านคุณภาพน้ำที่เป็นค่าปริมาณสารละลายทั้งหมด (TDS) โดยได้แบ่งระดับความเข้มข้นของสี ทั้งหมด ๓ สี ได้แก่ สีฟ้าแสดงพื้นที่ให้น้ำบาดาลคุณภาพดี สีเขียวแสดงพื้นที่ให้น้ำบาดาลคุณภาพปานกลาง และสีน้ำตาลแสดงพื้นที่ให้น้ำบาดาลคุณภาพต่ำ และแบ่งระดับความเข้มข้นเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

- ๑) ระดับความเข้มข้นที่อ่อนที่สุด เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลอยู่น้อย ได้ปริมาณน้ำไม่เกิน ๒ ลบ.ม./ชม.
- ๒) ระดับความเข้มข้นที่อ่อน เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลปานกลาง ได้ปริมาณน้ำไม่เกิน ๒-๑๐ ลบ.ม./ชม.
- ๓) ระดับความเข้มข้นปกติ เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลมาก ได้ปริมาณน้ำไม่เกิน ๑๐-๒๐ ลบ.ม./ชม.
- ๔) ระดับความเข้มข้นที่รุนแรง เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลอยู่มาก ได้ปริมาณน้ำ ๒๐ ลบ.ม./ชม. ขึ้นไป

ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุน

จังหวัดนครสวรรค์มีปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งหมด รวม ๗๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้มากที่สุดที่อำเภอไพศาลี และมีปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้น้อยที่สุดที่อำเภอเก้าเลี้ยวและอำเภอชุมตาบง

อำเภอ	ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้ (ล้าน ลบ.ม. / ปี)	อำเภอ	ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้ (ล้าน ลบ.ม. / ปี)
อำเภอเก้าเลี้ยว	๑๙	อำเภอแม่วงก์	๖๗
อำเภอโกรกพระ	๒๓	อำเภอลาดยาว	๕๙
อำเภอชุมแสง	๔๕	อำเภอชุมตาบง	๑๙
อำเภอท่าตะโก	๖๘	อำเภอแม่เปิน	๒๓
อำเภอบรรพตพิสัย	๕๘	อำเภอตากฟ้า	๓๘
อำเภอหนองบัว	๖๖	อำเภอตาคลี	๖๖
อำเภอพยุหะคีรี	๕๓	อำเภอไพศาลี	๗๗
อำเภอเมืองนครสวรรค์	๕๘	รวม	๗๓๙

บ่อบาดาลที่มีใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๖๓) แบ่งเป็น ประเภทอุปโภค – บริโภค ๕๓๖ บ่อ ประเภทเกษตรกรรม ๓๗๒ บ่อ และประเภทธุรกิจ ๒๗๗ บ่อ รวม ๑,๑๘๕ บ่อ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓)

ตามนโยบาย “ธนาคารน้ำใต้ดิน” ของรัฐบาล สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต ๒ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดำเนินการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ตามโครงการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่ตำบลทั่วประเทศ ภายใต้โครงการบรรเทาปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๒๐ แห่ง ในพื้นที่อำเภอโกรกพระ ชุมตาบง ชุมแสง ตากฟ้า ตาคลี พยุหะคีรี เมืองนครสวรรค์ แม่वंก ลาดยาว และหนองบัว ซึ่งอยู่ในแผนการดำเนินงานโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

การจัดการน้ำเสียชุมชน

จังหวัดนครสวรรค์มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครนครสวรรค์ เทศบาลเมืองชุมแสง และเทศบาลตำบลท่าตะโก โดยมีรายละเอียดในแต่ละพื้นที่ดังนี้

๑. โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเทศบาลนครนครสวรรค์

โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเทศบาลนครนครสวรรค์ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ซอยโกสีย์ ๓๓ ถนนโกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ น้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจะถูกปล่อยออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยา โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเทศบาลนครนครสวรรค์ ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบใช้ออกซิเจน (Aerobic Process) ที่เรียกว่า ระบบบำบัดทางชีววิทยาแบบตะกอนเร่งแบบ MSBR (Modified Sequencing Batch Reactor) ซึ่งเป็นการพัฒนาจากระบบแอกติเวเต็ด สลัดจ์ (Activated Sludge (AS)) ระบบนี้แตกต่างจาก Sequencing Batch Reactor โดยทั่วไป ที่เป็นการรับน้ำเสียแบบเป็นช่วงๆ แต่เป็นการพัฒนาโดยมีการออกแบบเพื่อรองรับน้ำเสียที่มีปริมาณมากและสามารถไหลเข้าสู่ระบบอย่างต่อเนื่อง (Continuous Flow Process) โดยน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบจะเข้าสู่ถังเติมอากาศขนาดใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่จะออกแบบให้มีความลึกค่อนข้างมาก ถังเติมอากาศนี้จะทำหน้าที่เติมอากาศเพื่อให้จุลินทรีย์ใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ จากนั้นน้ำเสียจะเข้าสู่ถังที่ทำหน้าที่แยกสลัดจ์ด้วยการตกตะกอน เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดน้ำส่วนที่ใสที่ผ่านการบำบัดแล้วจะอยู่ส่วนบนและสามารถระบายทิ้งออกได้ จากนั้นก็จะเริ่มนำน้ำเสียจากถังเติมอากาศเข้าสู่ถังตกตะกอนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการทำงานของระบบนี้จะทำให้ระบบมีความเหมาะสมกับพื้นที่ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่มีขนาดเล็กและรองรับน้ำเสียที่มีปริมาณมากได้

โรงปรับปรุงคุณภาพน้ำของเทศบาลนครนครสวรรค์ มีขนาดของระบบที่ออกแบบไว้สำหรับการรองรับน้ำเสีย ๓๖,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน ในปัจจุบันน้ำเสียเข้าสู่ระบบจริงเต็มประสิทธิภาพและสามารถเดินระบบได้ตามปกติ

๒. ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองชุมแสง

ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองชุมแสงเป็นระบบบำบัดแบบบ่อปรับเสถียร (Stabilization Ponds) ซึ่งเป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่อาศัยธรรมชาติในการบำบัดสารอินทรีย์ในน้ำเสีย ซึ่งประกอบด้วยบ่อหลัก ๓ บ่อ ได้แก่

๑) บ่อฝั่งแบบไร้ออกซิเจน (Anaerobic Pond) บ่อนี้จะทำหน้าที่รับน้ำเสียที่มีสารอินทรีย์สูง โดยของแข็งจะตกลงสู่ก้นบ่อและถูกจุลินทรีย์ประเภทไม้ออกซิเจน (Anaerobic Bacteria) ทำการย่อยสลายสารอินทรีย์ในสภาพไร้ออกซิเจนที่ก้นบ่อ และน้ำจะถูกส่งไปยังบ่อฝั่งแบบกึ่งไร้ออกซิเจนต่อไป

๒) บ่อฝั่งแบบกึ่งไร้ออกซิเจน (Facultative Pond) เป็นบ่อที่มีการบำบัดแบบการทำความสะอาดตัวเอง (Self-Purification) สารอินทรีย์ที่อยู่ในน้ำจะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ประเภทที่ใช้ออกซิเจน (Aerobic Bacteria) เพื่อเป็นอาหารและสำหรับการสร้างเซลล์ใหม่และเป็นพลังงาน โดยใช้ออกซิเจนที่ได้จากการสังเคราะห์แสงของสาหร่ายที่อยู่ในบ่อส่วนบน

สำหรับบ่อส่วนล่างจนถึงก้นบ่อซึ่งแสงแดดส่องไม่ถึงจะมีปริมาณออกซิเจนต่ำ จนเกิดสภาวะไร้ออกซิเจน (Anaerobic Condition) และมีจุลินทรีย์ประเภทไม้ออกซิเจน (Anaerobic Bacteria) ทำหน้าที่ย่อยสลายสารอินทรีย์

๓) บ่อฝั่งแบบใช้ออกซิเจน (Aerobic Pond) จะมีการออกแบบให้ต้นเพื่อให้แสงแดดส่องได้ทั่วถึงทั้งบ่อ โดยมีจุลินทรีย์ประเภทใช้ออกซิเจน (Aerobic Bacteria) ย่อยสลายสารอินทรีย์ที่มีในน้ำ ก่อนระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม

ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองชุมแสง มีขนาดของระบบที่ออกแบบ ๑,๗๕๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน ในปัจจุบันยังไม่เปิดเดินระบบเนื่องจากอยู่ในระหว่างซ่อมแซมท่อรวบรวมน้ำเสียของสถานีสูบน้ำที่ ๒ ก่อนนำน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียที่เกิดการอุดตัน และเร่งกำจัดวัชพืชน้ำที่เจริญเติบโตในบ่อกึ่งไร้อากาศ (Facultative Pond) และ บ่อบ่ม (Maturation Pond)

๓. ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลตำบลท่าตะโก

ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลตำบลท่าตะโกเป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบบึงประดิษฐ์ (Constructed Wetland) ซึ่งเป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่อาศัยกระบวนการทางธรรมชาติ โดยใช้พืชทำการบำบัดและกำจัดธาตุไนโตรเจนและฟอสฟอรัสผ่านทางราก น้ำที่ผ่านการบำบัดจากบ่อที่มีการปลูกพืชแล้ว จะไหลเข้าสู่บ่อฝั่ง (Oxidation pond) เพื่อบำบัดขั้นสุดท้ายก่อนปล่อยออกสู่คลองแม่รี

ขนาดของระบบที่ออกแบบไว้สามารถรองรับน้ำเสียได้ ๕๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงระบบบำบัดใหม่ให้สามารถใช้งานได้ ปัจจุบันมีปริมาณน้ำเข้าในระบบประมาณ ๑๓ ลูกบาศก์เมตร/วัน

๕) พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

ลำดับ	ประเภท	จำนวน โครงการ	พื้นที่โครงการ (ไร่)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	โครงการชลประทานขนาดใหญ่	๔	๓๔๐,๒๔๖	๓๓๓,๗๖๒
๒	โครงการชลประทานขนาดกลาง	๑๕	๓๙๑,๒๙๕	๓๙๑,๒๙๕
๓	โครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๘๔	๕๖๕,๖๕๐	-
	รวมพื้นที่ทั้งหมด	๒๖๓	๑,๒๙๗,๑๙๑	๗๒๕,๐๕๗

ที่มา : โครงการชลประทานนครสวรรค์

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครสวรรค์ (GPP)

๖) ตารางผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครสวรรค์ (GPP)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครสวรรค์ (GPP)

สาขาการผลิต	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑r	ปี ๒๕๖๒r	ปี ๒๕๖๓p
ภาคเกษตร	๓๑,๑๑๘	๓๖,๔๔๖	๓๔,๕๖๘	๓๐,๗๕๐
A เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๓๑,๑๑๘	๓๖,๔๔๖	๓๔,๕๖๘	๓๐,๗๕๐
ภาคนอกเกษตร	๓๑,๑๑๘	๓๖,๔๔๖	๓๔,๕๖๘	๓๐,๗๕๐
ภาคอุตสาหกรรม				
B การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๗๘,๐๘๑	๘๐,๓๐๖	๘๒,๒๓๔	๘๐,๖๙๑
C การผลิต	๒๔,๓๓๐	๒๔,๔๘๐	๒๔,๘๐๒	๒๒,๙๕๘
D ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	๒,๔๒๙	๑,๙๑๗	๒,๒๓๔	๒,๓๗๙
E การจัดหาไฟฟ้า การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	๑๙,๘๖๑	๒๐,๐๖๗	๑๙,๖๙๖	๑๗,๗๗๑
ภาคบริการ	๑,๘๑๔	๒,๒๗๕	๒,๖๕๙	๒,๕๙๕
F การก่อสร้าง	๒๒๖	๒๒๑	๒๑๓	๒๑๓
G การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์	๕๓,๗๕๑	๕๕,๘๒๖	๕๗,๔๓๒	๕๗,๗๓๓
H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๓,๐๓๙	๒,๕๔๓	๒,๘๖๒	๓,๔๑๐
I ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๑๕,๔๕๐	๑๗,๑๓๙	๑๗,๔๓๑	๑๖,๖๘๙
J ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๒,๔๘๖	๒,๒๑๙	๒,๕๓๙	๒,๔๗๗
K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๘๒๖	๙๓๓	๑,๐๓๓	๙๐๗
L กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๘๔๗	๙๑๑	๑,๐๔๙	๑,๐๖๒
M กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	๗,๓๓๑	๗,๕๓๓	๗,๗๘๘	๗,๙๕๒
N กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	๓,๙๔๐	๓,๘๑๗	๓,๖๖๗	๔,๐๕๘
O การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	๑๐๔	๑๑๔	๑๒๘	๑๑๐
P การศึกษา	๔๖๖	๔๗๒	๔๑๘	๔๐๑
Q กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๕,๗๒๓	๖,๑๗๔	๖,๓๗๖	๖,๔๔๓
R ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๘,๔๓๓	๘,๔๙๖	๘,๔๘๐	๘,๖๐๔
S กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	๔,๐๘๖	๔,๓๕๙	๔,๔๑๗	๔,๓๘๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด / Gross provincial product (GPP)	๒๘๒	๓๓๐	๓๔๑	๓๔๘
มูลค่าเฉลี่ยต่อคน (บาท) / GPP Per capita (Baht)	๗๓๗	๗๘๕	๘๕๔	๘๙๑
ประชากร (๑,๐๐๐ คน) / Population (๑,๐๐๐ persons)	๑๐๙,๑๙๙	๑๑๖,๗๕๒	๑๑๖,๘๐๑	๑๑๑,๔๔๑

หมายเหตุ : R – ข้อมูลปรับปรุงแก้ไข (Revised) , ข้อมูลเบื้องต้น (Preliminary)

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รวบรวมโดย : สำนักงานคลังจังหวัดนครสวรรค์

ข้อมูลด้านการเกษตร

๗) การเกษตรกรรม

การใช้พื้นที่ทำการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นที่นา รองลงมาเป็นพืชไร่ และพืชยืนต้น/ไม้ผล

ตารางการใช้ที่ดินทำการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ (ไร่)

ปี	รวม	ที่นา	พืชไร่	พืชยืนต้นและไม้ผล	สวนผักและไม้ดอก	อื่นๆ
๒๕๕๗	๔,๓๘๐,๖๐๐	๒,๖๔๓,๙๑๐	๑,๔๕๙,๒๖๕	๘๒,๓๓๐	๒๘,๙๘๖	๑๖๖,๑๐๙
๒๕๕๘	๔,๓๘๓,๕๗๙	๒,๖๔๒,๗๗๒	๑,๔๖๓,๑๔๙	๘๒,๔๙๑	๒๘,๙๗๕	๑๖๖,๑๙๒
๒๕๕๙	๔,๓๘๒,๓๕๔	๒,๖๔๓,๒๕๓	๑,๔๖๑,๖๐๑	๘๒,๔๔๖	๒๙,๐๒๑	๑๖๖,๐๓๔
๒๕๖๐	๔,๓๘๒,๙๕๘	๒,๖๔๓,๙๕๖	๑,๔๖๑,๖๗๐	๘๒,๓๙๙	๒๘,๘๖๒	๑๖๖,๐๗๑
๒๕๖๑	๔,๓๘๑,๘๘๗	๒,๖๔๒,๗๐๑	๑,๔๖๑,๘๒๑	๘๒,๔๑๕	๒๘,๘๗๓	๑๖๖,๐๗๗
๒๕๖๒	๔,๓๘๒,๗๑๔	๒,๖๔๓,๑๕๓	๑,๔๖๒,๒๔๔	๘๒,๔๒๘	๒๘,๘๕๖	๑๖๖,๐๓๓

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ข้อมูล ณ เดือน มกราคม ๒๕๖๔

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

๑. **ข้าวนาปี** จัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวทุกอำเภอ แต่อำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากในลำดับต้นๆ ได้แก่ อำเภอบรรพตพิสัย, ท่าตะโก, หนองบัว, ลาดยาว และชุมแสง ซึ่งมีการเพาะปลูกข้าวพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม เช่น พันธุ์ชัยนาท ๑ , กข. ๓๑, กข. ๔๑ และ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เป็นหลัก ประกอบกับสภาพภูมิอากาศ และศักยภาพของดินเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกข้าว พื้นที่ปลูกข้าวอยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนและเขตชลประทาน ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อม เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และศัตรูพืช

๒. **ข้าวนาปรัง** จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ซึ่งจะมีการเพาะปลูกตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเมษายนของทุกปี พื้นที่เพาะปลูกในแต่ละปีขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก ได้แก่ เขตชลประทาน สูบน้ำด้วยไฟฟ้า และน้ำบาดาล อำเภอที่มีการเพาะปลูกมากในลำดับต้น ได้แก่ อำเภอบรรพตพิสัย, ชุมแสง, ตากสิน, ท่าตะโก, ลาดยาว และอำเภอเมืองนครสวรรค์ ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

๓. **อ้อยโรงงาน** จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงานอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากมีโรงงานแปรรูป (โรงงานน้ำตาล) ที่ใหญ่ที่สุดในระดับประเทศ ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดและมีการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกันระหว่างภาคราชการและเอกชน ทั้งในเรื่องของการใช้พันธุ์ดี และปฏิบัติตามดูแล พันธุ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก ได้แก่ พันธุ์ขอนแก่น ๓ ซึ่งเป็นพันธุ์ของทางราชการ และพันธุ์ LK - ๒- ๑๑ ซึ่งเป็นพันธุ์ส่งเสริมของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ รวมทั้งเปอร์เซ็นต์ความหวาน (ค่า CCS) อำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากในลำดับต้นๆ ได้แก่ อำเภอตากสิน, ตากฟ้า, พยุหะคีรี และอำเภอแม่เปิน

๔. **มันสำปะหลัง** จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังอยู่ในลำดับต้นๆ ในเขตภาคเหนือรองจากจังหวัดกำแพงเพชร พันธุ์ที่ใช้เพาะปลูก ได้แก่ ระยะเวลา ๑๑ , ระยะเวลา ๕ , ระยะเวลา ๗ , ห้วยบง ๖๐ , ห้วยบง ๘๐ และเกษตรศาสตร์ ๕๐ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริมและเหมาะสมที่จะใช้ปลูกในเขตพื้นที่จังหวัด ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง อำเภอที่มีการเพาะปลูกมาก ได้แก่ อำเภอแม่วงก์, ไพศาลย์, ลาดยาว, หนองบัว, ชุมตาบ และแม่เปิน

แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์

๑. ด้านการเพาะปลูกข้าว มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรชาวนามีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชนในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา เพื่อให้เกิดกลุ่มเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเพาะปลูกและปัจจัยการผลิต โดยมีศูนย์ข้าวชุมชนในระดับจังหวัด รวมทั้งสิ้น ๒๒๗ ศูนย์ สมาชิกรวม ๕,๐๐๐ คน ในพื้นที่ ๑๕ อำเภอ มีการสนับสนุนให้ศูนย์ข้าวชุมชน มีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์ดีกระจายสู่สมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว ทั้งนี้ โดยการสนับสนุนงบประมาณจากทางราชการโดยเฉพาะงบพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ในด้านปัจจัยการผลิตและการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ผลิตและดำเนินธุรกิจด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิต รวมทั้งพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวให้ได้มาตรฐานตามระบบ GAP เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ในอนาคตต่อไป

๒. ด้านการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ที่มีปริมาณและคุณภาพเพื่อแปรรูปเป็นน้ำตาลทรายและวัสดุอื่น รวมทั้งเป็นการส่งเสริม เพื่อให้เป็นพืชพลังงานทดแทนในอนาคต ทั้งนี้ โดยการสนับสนุนจากทางภาคราชการและเอกชน (โรงงาน) ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานมีการใช้ต้นพันธุ์ดี การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูอ้อย และการรวมกลุ่มเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยงบประมาณพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อมุ่งเน้นในการเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ และคุณภาพ โดยเฉพาะเปอร์เซ็นต์ความหวาน (CCS) และรณรงค์ในการรักษาสีแฉล้ม

๓. ด้านการเพาะปลูกมันสำปะหลัง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการเพาะปลูกมันสำปะหลังในเขตพื้นที่ไร่ เพื่อเป็นพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนในอนาคต มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การป้องกันกำจัดศัตรูมันสำปะหลัง โดยเฉพาะเพลี้ยแป้ง การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการระบบน้ำ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ โดยการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต และถ่ายทอดเทคโนโลยี จากงบพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

ตารางแสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ฤดูกาลผลิต ปี ๒๕๖๔/๖๕

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่(กิโลกรัม)	ผลผลิตรวม (ตัน)
๑	ข้าวนาปี	๒,๖๒๑,๒๔๐	๙๙,๗๕๔	๖๗๔	๑,๖๒๔,๗๘๐
๒	ข้าวนาปรัง	๓๔๖,๓๖๙	๑๕,๐๓๐	๗๕๙	๒๖๒,๘๙๔
๓	อ้อยโรงงาน	๓๐๗,๕๓๓	๑๑,๓๓๓	๙,๓๓๙	๔,๘๔๖,๙๔๑
๔	มันสำปะหลัง	๕๔๗,๔๒๘	๒๘,๖๙๐	๓,๐๒๕	๑,๐๗๙,๕๖๘
๕	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฤดูฝน)	๒๙๔,๘๗๖	๑๓,๒๘๗	๙๒๖	๓๔๑,๙๗๖
๖	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฤดูแล้ง)	๗๖,๒๐๘	๔,๒๑๖	๑,๐๕๘	๘๐,๖๒๘
๗	ถั่วเขียวผิวมัน (ฤดูฝน)	๒๒,๔๘๕	๑,๖๖๑	๑๒๕	๕,๖๙๕
๘	ถั่วเขียวผิวมัน (ฤดูแล้ง)	๒๔,๗๙๑	๑,๔๔๑	๑๔๕	๓,๓๓๕
๙	ยางพารา	๖,๖๗๘	๒๖๔	๑๖๘	๗๐๔

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่(กิโลกรัม)	ผลผลิตรวม (ตัน)
๑๐	ไม้ผล	๒๐,๒๔๘	๕,๔๙๒	-	-
๑๑	พืชผัก	๑๒,๓๐๙	๓,๒๗๘	-	-
๑๒	ไม้ดอก	๒,๐๘๒	๑,๒๔๘	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์

สภาพการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ ปีการผลิต ๒๕๖๔/๖๕

จังหวัดนครสวรรค์ มีพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว, อ้อยโรงงาน, มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสามารถสรุปพื้นที่เพาะปลูกพืช ในปี ๒๕๖๔/๖๕ ดังนี้

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (ตัน)
๑	ข้าวนาปี	๒,๖๒๑,๒๔๐	๙๙,๗๕๔	๑,๖๘๗,๑๓๙
๒	อ้อยโรงงาน	๓๐๗,๕๓๓	๑๑,๓๓๓	๓,๖๙๑,๖๔๐
๓	มันสำปะหลัง	๕๔๗,๔๒๘	๒๘,๖๙๐	๑,๔๑๓,๕๓๗
๔	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๙๔,๘๗๖	๑๓,๒๘๗	๓๐๒,๒๐๙

โดยแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศ ดังนี้

โซนที่ ๑ ตอนกลางของจังหวัด ประกอบด้วย อำเภอเมือง บรรพตพิสัย แก้วเลี้ยว ชุมแสง ท่าตะโก โกรกพระ และพยุหะคีรี

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (ตัน)
๑	ข้าว	๑,๔๗๐,๕๕๑	๕๕,๙๙๓	๙๔๘,๔๓๕
๒	อ้อยโรงงาน	๑๑๓,๒๕๐	๔,๗๒๔	๙๐๗,๓๒๐
๓	มันสำปะหลัง	๗๒,๘๑๗	๔,๖๐๘	๑๖๙,๕๕๑
๔	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๗๘,๒๘๓	๓,๙๘๘	๘๕,๒๖๑

โซนที่ ๒ ด้านทิศตะวันออกของจังหวัด ประกอบด้วย อำเภอหนองบัว ไผ่สาไล ตากฟ้า และตากลิ

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (ตัน)
๑	ข้าว	๗๓๔,๒๖๕	๒๙,๒๘๘	๔๘๘,๔๙๑
๒	อ้อยโรงงาน	๑๑๑,๑๖๙	๓,๙๖๗	๑,๓๙๔,๗๘๐
๓	มันสำปะหลัง	๒๓๙,๔๙๔	๑๒,๖๙๐	๕๙๙,๑๒๑
๔	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑๗๙,๖๗๔	๗,๒๘๔	๒๐๗,๑๔๘

โซนที่ ๓ ด้านทิศตะวันตกของจังหวัด อยู่ในเขตอำเภอลาดยาว แม่वंก แม่เปิน และชุมตาบง

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (ตัน)
๑	ข้าว	๔๑๖,๔๒๓	๑๗,๕๓๓	๒๕๐,๒๑๑
๒	อ้อยโรงงาน	๘๓,๑๑๔	๒,๖๔๒	๑,๓๘๙,๕๔๐
๓	มันสำปะหลัง	๒๓๔,๙๖๓	๑๑,๙๙๒	๖๙๘,๖๐๐
๔	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๓๖,๙๓๕	๒,๓๔๔	๖๒,๕๒๗

ตารางพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจและผลผลิตเฉลี่ยที่สำคัญ ๕ ชนิด ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓

พืชเศรษฐกิจ	๒๕๖๑/๖๒		๒๕๖๒/๖๓		๒๕๖๓/๖๔	
	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก. ต่อไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก. ต่อไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (ก.ก. ต่อไร่)
๑. ข้าวนาปี	๒,๔๑๘,๘๓๕	๗๐๔	๒,๓๗๖,๓๕๒	๖๖๔	๒,๔๑๐,๖๕๔	๖๗๔
๒. ข้าวนาปรัง	๘๒๐,๐๗๕	๗๕๒	๕๓๕,๓๖๖	๗๐๒	๓๔๖,๓๖๙	๗๕๙
๓. อ้อยโรงงาน	๘๔๑,๔๑๗	๑๒,๗๐๕	๕๖๗,๐๙๑	๑๒,๕๕๐	๕๑๙,๐๐๐	๙,๓๓๙
๔. มันสำปะหลัง	๘๓๖,๗๑๐	๓,๕๓๖	๓๕๖,๘๘๒	๓,๐๒๕	๔๘๐,๑๔๔	๓,๐๒๕
๕. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๘๗,๗๒๑	๑,๐๘๕	๒๘๙,๓๑๗	๘๗๕	๓๖๙,๓๐๕	๙๒๖
รวม	๕,๒๐๔,๗๕๘		๔,๑๒๕,๐๐๘		๔,๑๒๕,๔๗๒	

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๔

ตารางผลผลิตรวมและมูลค่าผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ๕ ชนิด ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐- ๒๕๖๓

พืชเศรษฐกิจ	๒๕๖๐/๖๑		๒๕๖๑/๖๒		๒๕๖๒/๖๓		๒๕๖๓/๖๔	
	ผลผลิตรวม (ตัน)	คิดเป็นมูลค่า (ล้านบาท)	ผลผลิตรวม (ตัน)	คิดเป็น มูลค่า (ล้านบาท)	ผลผลิตรวม (ตัน)	คิดเป็น มูลค่า (ล้านบาท)	ผลผลิต รวม (ตัน)	คิดเป็นมูลค่า (ล้านบาท)
๑. ข้าวนาปี	๑,๘๑๔,๑๒๖	๑๑,๗๙๑.๘๒	๑,๗๔๖,๙๑๒	๑๖,๑๙๓.๘๗	๑,๖๘๗,๑๓๙	๑๓,๑๙๓.๐๐	๑,๖๒๔,๗๘๐	๑๓,๐๙๕.๐๐
๒. ข้าวนาปรัง	๕๗๔,๐๓๑	๓,๔๔.๑๙๑	๓๔๓,๖๑๔	๒,๓๓๖.๕๗	๓๗๕,๘๒๖	๒,๗๐๒.๐๐	๒๖๒,๘๙๔	๒,๐๒๙.๐๐
๓. อ้อยโรงงาน	๙,๒๕๕,๕๘๗	๘,๓๓๐.๐๓	๗,๖๘๐,๑๒๗	๕,๗๖๐.๐๙	๗,๑๑๖,๙๙๒	๖,๕๐๖.๐๐	๔,๘๔๖,๙๔๑	๔,๐๒๒.๐๐
๔. มันสำปะหลัง	๓,๓๔๖,๘๔๐	๖,๖๙๓.๖๘	๙๔๙,๒๒๑	๒,๐๖๙.๓๐	๑,๔๑๓,๕๓๗	๒,๑๐๕.๐๐	๑,๐๗๙,๕๖๘	๒,๕๖๙.๐๐
๕. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๑๕,๗๙๐	๑,๐๗๘.๙๕	๓๐๒,๔๑๖	๑,๙๙๕.๙๔	๓๓๒,๒๐๙	๑,๗๑๙.๐๐	๓๔๑,๙๗๖	๒,๕๕๗.๐๐
รวม	๑๕,๒๐๖,๓๗๔	๓๑,๓๓๘.๖๖	๑๑,๐๒๒,๒๙๐	๒๘,๓๕๖.๐๐	๑๐,๙๒๕,๗๐๓	๒๖,๒๒๕.๐๐	๘,๑๕๖,๑๕๙	๒๔,๒๗๒.๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๕

๑๑) การประมง

จังหวัดนครสวรรค์ มีความพร้อมทางด้านการประมงเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีแหล่งน้ำสำคัญไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา และมีบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ ๑ แห่ง คือ บึงบอระเพ็ด และมีแหล่งน้ำสำหรับเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำ จำนวน ๑,๔๐๑ แห่ง

การเพาะเลี้ยงปลาส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ และอำเภอชุมแสง ชนิดสัตว์น้ำที่เพาะเลี้ยง ได้แก่ ปลาดุก ปลาสวาย ปลานิล และปลาตะเพียน เป็นต้น โดยมี สัตว์น้ำที่ต้องขออนุญาตตาม พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ได้แก่ เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงจระเข้ จำนวน ๒๙ ราย ปลาตะเพียน จำนวน ๗ ราย ปลาเสือตอ จำนวน ๑ ราย

รายการสัตว์น้ำที่ทำรายได้สูงสุด ๓ อันดับแรกของจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ชนิดสัตว์น้ำ	จำนวน ฟาร์ม (ราย)	ปี พ.ศ. ๒๕๖๔			
		ปริมาณการผลิต (ตัน)	มูลค่า (พันบาท)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	ผลผลิต เฉลี่ย/ไร่/ปี (กก.)
ปลานิล	๒,๙๗๕	๕,๔๓๖.๓๙	๒๑๒,๓๙๙.๗๖	๓๙.๐๗	๑,๒๗๔.๙๔
ปลาดุก	๑,๖๗๔	๔,๑๖๕.๔๐	๑๖๙,๒๘๑.๘๗	๔๐.๖๔	๑,๘๘๑.๗๒
ปลาสวาย	๑,๖๖๐	๑,๐๘๘.๔๖	๔๒,๒๙๗.๗๓	๓๘.๘๖	๓๕๕.๑

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูลปริมาณการ ผลิต ณ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๕ (อ้างอิงจากการสำรวจสถิติประมงปี ๒๕๖๓)

มูลค่าและปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้ในจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔ มีแนวโน้มลดลง ราคาสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติของจังหวัดนครสวรรค์ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๓๕.๘๘ บาทต่อกิโลกรัม ราคาต่ำที่สุดในภาคเหนือ ซึ่งราคาเฉลี่ยในภาคเหนือจำนวน ๕๑.๗๓ บาทต่อกิโลกรัม ราคาเฉลี่ยทั่วประเทศจำนวน ๖๐.๒๒ บาทต่อกิโลกรัม โดยจังหวัดนครสวรรค์มีราคาสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติ ต่ำที่สุดลำดับ ๗ ของประเทศ จังหวัดซึ่งมีราคาสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติต่ำกว่า จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และจังหวัดราชบุรี

มูลค่าและปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติ ทั่วประเทศเปรียบเทียบกับจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔

	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔
มูลค่าสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติ ทั่วประเทศ (บาท)	๗,๐๑๔,๐๗๘,๖๗๐	๗,๔๖๓,๖๙๐,๐๐๐	๗,๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐
มูลค่าสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติ นครสวรรค์ (บาท)/%	๑๑๖,๒๖๕,๖๖๐ ๑.๖๖%	๑๐๔,๐๔๒,๕๖๐ ๑.๓๙%	๑๐๕,๐๐๐,๐๐๐ ๑.๔%
ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติ ทั่วประเทศ (ตัน)	๑๑๖,๔๖๕.๐๒	๑๑๖,๘๕๐.๒๑	๑๒๐,๐๐๐
ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้จากธรรมชาติ นครสวรรค์ (ตัน)/%	๓,๒๔๐.๗๑ ๒.๗๘%	๒,๐๗๖.๕๓ ๑.๗๕%	๒,๑๐๐ ๑.๗๕%

ที่มา : กลุ่มสถิติการประมง กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง, สถิติผลการจับสัตว์น้ำจืดจากธรรมชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ณ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๕

๔) การปลุสสัตว์

ลักษณะการเลี้ยงสัตว์ แบ่งเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. สัตว์ใหญ่ ได้แก่ โค กระบือ
๒. สัตว์เล็ก ได้แก่ สุกร แพะ แกะ
๓. สัตว์ปีก ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่พื้นเมือง ไก่ไข่ และเป็ดไข่

๑. สัตว์ใหญ่

ส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงโคเนื้อ เลี้ยงมากอยู่ในอำเภอไพศาลี อำเภอหนองบัว อำเภอพยุหะคีรี อำเภอตากฟ้า อำเภอตาคลี ลักษณะการเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงปล่อยตามพื้นที่สาธารณะและที่ว่างเปล่า เป็นการเลี้ยงแบบเกษตรกรรายย่อย ประมาณ ๓๐ ตัว ต่อราย แบ่งเป็นการเลี้ยง แม่โคเนื้อเพื่อผลิตลูก และเลี้ยงโคเพศผู้เพื่อขุน อย่างละเท่าๆ กันส่วนใหญ่เป็นการปล่อยเลี้ยงตามพื้นที่สาธารณะ และที่ว่างเปล่า ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนการเลี้ยง เป็นการรวมกลุ่มกันมากขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมตามนโยบายรัฐบาล

การเลี้ยงโคนม มีอยู่ในอำเภอตากฟ้า เป็นการเลี้ยงแบบเกษตรกรรายย่อย ประมาณ ๑๐ - ๓๐ ตัว/ราย และต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์

การเลี้ยงกระบือ มีการเลี้ยงประปราย มีเหลืออยู่จำนวนน้อย ในอำเภอโกรกพระ และอำเภอลาดยาว เป็นการเลี้ยงแบบเกษตรกรรายย่อย ปัจจุบันเริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อรองรับนโยบายส่งเสริมของรัฐบาล

แนวโน้มการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ ในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

การเลี้ยงโคเนื้อ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีสินเชื่อดอกเบี้ยถูก และตลาดโคเนื้อในต่างประเทศเป็นตัวเสริม แต่ยังมีปัญหาเรื่องแรงงาน และพื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์ สถานการณ์โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส Lumpy skin disease virus ก่อโรคลัมปีสกิน เริ่มเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๔ ได้ดำเนินการจัดทีมสัตวแพทย์ เจ้าหน้าที่งานสัตวบาล ลงพื้นที่เข้าช่วยเหลือด้านการรักษา สรรวจความเสียหาย เพื่อชดเชยให้แก่เกษตรกร การกำจัด การเข้าทำวัคซีน เพื่อป้องกันโรคเป็นต้น

การเลี้ยงโคนม มีแนวโน้มคงตัว ไม่มีการขยายพื้นที่เลี้ยงเพิ่มขึ้นเพราะแหล่งรับซื้อน้ำนมดิบมีอยู่ในพื้นที่จำกัด การเลี้ยงโคนมจะคงตัวอยู่เฉพาะสมาชิกสหกรณ์โคนมเท่านั้น

การเลี้ยงกระบือ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมตามนโยบายของรัฐ แต่ยังพบปัญหาขาดแคลนสถานที่สำหรับปล่อยเลี้ยง และเกษตรกรบางส่วนเริ่มเลี้ยงใหม่เนื่องจากราคาสูง

๒. สัตว์เล็ก

ส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงสุกร แพะ แกะ การเลี้ยงสุกรจะเลี้ยงกันอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ มีหนาแน่นที่อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอท่าตะโก อำเภอตากฟ้า อำเภอชุมแสงและอำเภอโกรกพระ การเลี้ยงจะมีสองลักษณะคือเลี้ยงแบบเกษตรกรรายย่อย เลี้ยงไม่เกิน ๕๐ ตัว และเลี้ยงแบบฟาร์มมาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีบริษัทสังกัดเพื่อรับประกันราคา ส่วนการเลี้ยงแพะ แกะ จะมีหนาแน่นอยู่ที่ อำเภอไพศาลี และอำเภอบรรพตพิสัย ลักษณะการเลี้ยงจะเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง และกลับเข้าคอกในตอนเย็น ปริมาณการเลี้ยงจะอยู่ที่ฝูงละประมาณ ๕๐ - ๑๕๐ ตัว

แนวโน้มการเลี้ยงสัตว์เล็ก ในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

การเลี้ยงสุกรในปัจจุบัน จำนวนเกษตรกร รายเล็ก - รายย่อย มีแนวโน้มการเลี้ยงลดน้อยลงเนื่องจากปัญหามลภาวะกลิ่น และเสียงรบกวนในชุมชน และการสูญเสียจากการเลี้ยงเนื่อง จากการระบาดของโรคระบบสืบพันธุ์และระบบทางเดินหายใจสุกร (PRRS) โรคท้องร่วงติดต่อในสุกร (PED) และโรคคอหิวด์สุกร (CSF) ซึ่งปัญหาโรคระบาดดังกล่าว ผลักดันให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรต้องเข้าสู่ระบบฟาร์มมาตรฐาน

เพื่อยกระดับป้องกันโรค และเพิ่มการจัดการให้ถูกสุขลักษณะ ซึ่งจะช่วยป้องกันโรค และป้องกันการเกิดมลพิษ ลดการก่อเหตุรำคาญต่อชุมชนใกล้เคียง และจำนวน รายกลาง - รายใหญ่ มีแนวโน้มการเลี้ยงอยู่ในสถานะคงที่ ไม่สามารถขยายตัวได้ เนื่องจากสภาวะโรคระบาด และสภาวะเศรษฐกิจ

การเลี้ยงแพะ แกะ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการใช้พื้นที่เลี้ยงน้อย ให้ผลผลิตเร็ว และมีการส่งไปขายยังจังหวัดชายแดนภาคใต้ และประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังได้รับการส่งเสริมตามนโยบายรัฐบาล

๓. สัตว์ปีก

ไก่เนื้อ มีการเลี้ยงเป็นฟาร์มมาตรฐาน มีบริษัทรับประกัน การเลี้ยงหนาแน่นอยู่ตามอำเภอ ด้านทิศตะวันออก ของจังหวัดนครสวรรค์ คือ อำเภอตากลี อำเภอตากฟ้า อำเภอไพศาลี อำเภอหนองบัว และอำเภอท่าตะโก ไม่มีการเลี้ยงแบบรายย่อย

ไก่พื้นเมือง มีการเลี้ยงแบบไก่หลังบ้านคู่กับวิถีชีวิตของคนชนบท จำนวนที่เลี้ยงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาวะอากาศ และสภาวะโรคระบาด มักไม่มีการสุขาภิบาลและการป้องกันโรคที่ดี

ไก่ไข่ เป็นการเลี้ยงแบบระบบฟาร์มมาตรฐาน เลี้ยงมากอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเมืองฯ และอำเภอท่าตะโก เกษตรกรส่วนใหญ่สังกัดบริษัท

เป็ดไข่ ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบเปิดโล่ง มักมีการเลี้ยงแบบเคลื่อนย้ายเปลี่ยนพื้นที่อยู่เสมอ ตามฤดูเก็บเกี่ยวข้าวในนา ทำให้มีปัญหาในการป้องกันโรคระบาดของทางราชการ เลี้ยงมากอยู่ในอำเภอบรรพตพิสัย อำเภอชุมแสง อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอโกรกพระ และอำเภอเมืองนครสวรรค์

แนวโน้มการเลี้ยงสัตว์ปีก ในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

ไก่เนื้อ มีแนวโน้มชะลอตัว แม้จะมีแนวทางส่งออกในประเทศแถบยุโรปได้มากขึ้น แต่เกษตรกรมีปัญหาในการลงทุน เพราะต้องใช้ทุนสูง และมีความเสี่ยงต่อโรคระบาด

ไก่พื้นเมือง เนื่องจากเป็นการเลี้ยงแบบไก่หลังบ้าน ขึ้นอยู่กับสภาวะอากาศและภาวะโรคระบาด การเลี้ยงจึงคงตัวอยู่ในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยในชนบท ส่วนราชการกำลังเร่งส่งเสริมให้ปรับระบบการเลี้ยงเป็นระบบควบคุมความปลอดภัยโรคได้ดี

ไก่ไข่ มีแนวโน้มคงตัว เพราะลงทุนฟาร์มมาตรฐานใช้ทุนสูง และภาวะไข่ไก่ที่ผ่านมา มีราคาผันผวน ขึ้นกับปัจจัยหลายด้าน

เป็ดไข่ มีแนวโน้มชะลอตัว การเลี้ยงเปิดโล่ง แม้จะมีการใช้ต้นทุนต่ำและผลผลิตสูง แต่เนื่องจากการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์และควบคุมโรคระบาดที่เข้มงวดของทางราชการทำให้อัตราการขยายตัวน้อย

ตารางจำนวนปศุสัตว์ ปี ๒๕๖๔

ลำดับ	ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์	จำนวน เกษตรกร	คาดการณ์ปริมาณ ผลผลิตต่อปี (ตัว/ปี)	มูลค่าสัตว์ เศรษฐกิจล้านบาท
๑	โคเนื้อ	๗๗,๖๙๙	๔,๓๙๑	๑๙,๐๑๒	๖๔๔.๙๙
๒	โคนม	๑,๕๓๔	๕๒	๒,๐๑๓	๓๗.๔๕
๓	กระบือ	๘,๙๒๕	๗๔๐	๙๘๑	๔๐.๖๓
๔	สุกร	๑๘๔,๓๔๕	๑,๙๐๑	๒๖๐,๒๐๕	๑,๙๕๔.๑๔
๕	ไก่เนื้อ	๖,๐๑๑,๐๘๙	๑๙๑	๒๗,๐๔๙,๙๐๓	๒,๓๘๙.๘๖
๖	ไก่ไข่	๑,๓๒๓,๒๑๒	๓,๐๗๔	๓๗๐,๔๙๙,๓๖๐	๑,๐๖๓.๓๓
๗	เป็ดเนื้อ	๙,๒๙๘	๑๘๑	๒๙๘,๔๒๐	๔๓.๗๔
๘	เป็ดไข่	๑๙๙,๑๐๐	๑,๙๓๑	๕๕,๗๔๘,๐๐๐	๑๗๙.๕๑
๙	แพะ	๓๑,๐๖๘	๙๖๓	๑๙,๓๔๙	๕๘.๘๓
๑๐	แกะ	๕,๔๖๖	๑๔๙	๒,๐๔๖	๕.๙๖

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

จำนวนทะเบียนผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการฆ่าสัตว์ (ขจส. ๒)

ลำดับ	อำเภอ	จำนวน	ลำดับ	อำเภอ	จำนวน
๑	อ.เมืองนครสวรรค์	๑๑ แห่ง	๙	อ.ไพศาลี	๑ แห่ง
๒	อ.โกรกพระ	๔ แห่ง	๑๐	อ.พยุหะคีรี	๒ แห่ง
๓	อ.ชุมแสง	๓ แห่ง	๑๑	อ.ลาดยาว	๗ แห่ง
๔	อ.หนองบัว	๑ แห่ง	๑๒	อ.ตากฟ้า	-
๕	อ.บรรพตพิสัย	๗ แห่ง	๑๓	อ.แม่วงก์	๓ แห่ง
๖	อ.เก้าเลี้ยว	๑ แห่ง	๑๔	อ.แม่เปิน	๑ แห่ง
๗	อ.ตาคลี	๙ แห่ง	๑๕	อ.ชุมตาบง	๑ แห่ง
๘	อ.ท่าตะโก	๓ แห่ง	รวม		๕๔ แห่ง

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๔

จำนวนฟาร์มที่ได้รับรองมาตรฐานฟาร์ม

ลำดับ	ฟาร์ม	จำนวน
๑	ฟาร์มไก่เนื้อ	๑๖๘ ฟาร์ม
๒	ฟาร์มไก่ไข่	๘ ฟาร์ม
๓	ฟาร์มสุกร	๘๕ ฟาร์ม
๔	ฟาร์มโคนม	๓๓ ฟาร์ม
๕	ฟาร์มโคเนื้อ	๓ ฟาร์ม
๖	ฟาร์มแพะเนื้อ	๑ ฟาร์ม
๗	ฟาร์มแกะเนื้อ	๑ ฟาร์ม
๘	ฟาร์มเปิดพันธุ์	๑ ฟาร์ม
๙	โรงฟัก	๑ ฟาร์ม
๑๐	ฟาร์มผึ้ง	๑ ฟาร์ม
๑๑	ฟาร์มนกกระทา	๒ ฟาร์ม
รวม		๓๐๔ ฟาร์ม

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๔

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ที่	ชื่อ-สกุล	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ชนิดปศุสัตว์
๑	น.ส.จุฑามณี หงษ์โต	๑๑๙	๕	บึงเสนาท	เมือง	ไก่ไข่
๒	นายวศิน คล้ายมั่ง	๒๑/๓	๕	โกรกพระ	โกรกพระ	ไก่ไข่
๓	นางไพริน จินมหันต์	๒๕	๖	ชะมั่ง	ชุมแสง	ไก่ไข่
๔	นางทิพย์พาวรรณ นิเวศน์สุคติ	๙๑/๑	๑	ทุ่งทอง	หนองบัว	ไก่ไข่
๕	นายสมพงษ์ อังคะสุวรรณ	๔๑๙/๑	๘	ด่านช้าง	บรรพตพิสัย	เปิดไข่
๖	นายสถาปนิตย์ แดงอ่อน	๑๑/๑	๘	เขาดิน	เก้าเลี้ยว	เปิดไข่
๗	นางเพ็ญสุดา มั่นทอง	๒๒๗	๑๕	หนองโพ	ตากลิ	ไก่ไข่
๘	นายนราเศรษฐ์ อริยะหิรัญพร	๘๗	๔	หัวถนน	ท่าตะโก	เปิดไข่
๙	นางเตือนใจ กลิ่นด้วง	๑๑๔/๑	๓	วังน้ำลัด	ไพศาลี	เปิดไข่
๑๐	นายมานิช บวบทอง	๗	๘	ม่วงหัก	พยุหะคีรี	เปิดไข่
๑๑	นายอนุศักดิ์ พูลเผ่า	๑๑๒/๔	๖	ห้วยน้ำหอม	ลาดยาว	ไก่ไข่
๑๒	นายวรรณชัย นรกิจ	๑๐๐	๑	หนองพิกุล	ตากฟ้า	ไก่ไข่
๑๓	นายวิเชียร ฤาต่าย	๔๒๗	๙	แม่วงก์	แม่วงก์	เปิดไข่
๑๔	นายณรงค์ รัตนสงคราม	๒๒๒	๕	แม่เปิน	แม่เปิน	เปิดไข่
๑๕	นางชลาลัย ทับสิงห์	๒๐	๔	ปางสวรรค์	ชุมตาบง	ไก่ไข่

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔

โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนสัตว์
๑	เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อคุณภาพดีอำเภอดงขี้เหล็ก	๒๘ ราย	๔๕๒ ตัว
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อแปลงใหญ่ อำเภอดงขี้เหล็ก	๒๘ ราย	๔๐๑ ตัว
๔	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อบ้านเขาหิน อำเภอดงขี้เหล็ก	๒๓ ราย	๑๓๖ ตัว

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔

โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพระยะที่ ๒

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	จำนวนสัตว์
๑	กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อตำบลศาลาแดง อ.โกรกพระ	๙ ราย	๖๖ ตัว
๒	กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์บ้านเนินเปิง อ.โกรกพระ	๘ ราย	๖๖ ตัว
๓	กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์บ้านหาดสูง อ.โกรกพระ	๙ ราย	๗๙ ตัว
๔	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์บ้านเขาปูน อ.โกรกพระ	๑๐ ราย	๘๙ ตัว
๕	กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้ออำเภอนองบัว	๑๐ ราย	๑๖๘ ตัว

หมายเหตุ : จำนวนสัตว์เริ่มเลี้ยงในโครงการได้รับรายละเอียด ๕ ตัว

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ ข้อมูล ณ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๔

สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๙) ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิกจังหวัดนครสวรรค์

ตารางประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิกจังหวัดนครสวรรค์

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (ราย)
สหกรณ์ภาคการเกษตร	๓๒	๓๕,๐๐๓
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	๓๘	๔๓,๔๘๒
รวม	๗๐	๗๘,๔๘๕

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์

๑๐) กลุ่มเกษตรกรจังหวัดนครสวรรค์

ตารางจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรจังหวัดนครสวรรค์ ปี ๒๕๖๔

อำเภอ	กลุ่มส่งเสริม อาชีพการเกษตร ^๑	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ^๒	กลุ่มยุวเกษตรกร ^๓	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ^๔
	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม	กลุ่ม
เมืองนครสวรรค์	๑๑	๑๐๖	๔	๑
บรรพตพิสัย	๖	๘๑	๖	๓
ชุมแสง	๖	๔๗	๕	๑
โกรกพระ	๕	๕๙	๗	๒๒
ลาดยาว	๕	๔๕	๑๑	๓
หนองบัว	๗	๙๓	๑	๖
ไพศาลี	๕	๑๓๑	๑๐	๑๗

อำเภอ	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ^๑	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ^๒	กลุ่มยุวเกษตรกร ^๓	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ^๔
พยุหะคีรี	๗	๔๘	๑	๑
ตากลี	๗	๘๖	๖	๔
ท่าตะโก	๖	๗๖	๖	๑๒
ตากฟ้า	๔	๔๖	๗	๒
เก้าเลี้ยว	๔	๒๙	๗	๗
แม่วงก์	๓	๓๐	๑๔	๔
แม่เปิน	๓	๗	๒	๑
ชุมตาบง	๒	๔๗	๓	๘
รวม	๘๑	๙๓๑	๙๐	๙๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์

๑๑) ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดนครสวรรค์

ตารางจำนวนอาสาสมัครเกษตรของจังหวัดนครสวรรค์

อำเภอ	ด้านอาสาสมัครเกษตร				
	บัญชี	ประมง	ปศุสัตว์	หมอดิน	เศรษฐกิจการเกษตร
เมืองนครสวรรค์	๔	-	๔	๑	๑
โกรกพระ	๓	-	๑๕	๑	๑
ชุมแสง	๓	-	๕	๑	๑
ตากลี	๒	-	๑๕	๑	๑
ท่าตะโก	๒	-	๓	๑	๑
บรรพตพิสัย	๕	-	๓	๑	๑
พยุหะคีรี	๔	-	-	๑	-
ไพศาลี	๔	-	๑๖	๑	๑
ลาดยาว	๒	-	-	๑	๑
หนองบัว	๗	-	-	๑	๑
ตากฟ้า	๑	-	-	๑	๑
แม่วงก์	๑	-	๓	๑	๑
แม่เปิน	-	-	๒	๑	-
ชุมตาบง	๑	-	๓	๑	๑
เก้าเลี้ยว	๘	-	๒	๑	-
รวม	๔๗	-	๗๑	๑๕	๑๒

ที่มา : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครสวรรค์ สำนักงานประมงจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ สถานีพัฒนาที่ดินนครสวรรค์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เขต ๑๒ นครสวรรค์

๑๒) จำนวนสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครสวรรค์
 ตารางรายชื่อสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดนครสวรรค์

ลำดับที่	ชื่อ -สกุล	ตำแหน่ง/ด้าน	อำเภอ
สมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้ง			
๑	นายณัฐชัย พวงสมบัติ	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดนครสวรรค์	พยุหะคีรี
๒	นายเกียรติศักดิ์ กายสุต	ผู้แทนระดับอำเภอ/รองประธานคนที่ ๑	โกรกพระ
๓	นายสุทัศน์ ดิษสละ	ผู้แทนระดับอำเภอ/รองประธานคนที่ ๒	บรรพตพิสัย
๔	นายพิสิฐคุณ มาสง่า	สมาชิกเกษตรกรอำเภอเมืองฯ	เมืองนครสวรรค์
๕	นายสมบุญ สอนเย็น	สมาชิกเกษตรกรอำเภอหนองบัว	หนองบัว
๖	นายเสริมศักดิ์ เหมพิจิตร	สมาชิกเกษตรกรอำเภอเก้าเลี้ยว	เก้าเลี้ยว
๗	นายภาณุมาต มีไหม	สมาชิกเกษตรกรอำเภอตาคลี	ตาคลี
๘	นายชัยชนะ แซ่เล้า	สมาชิกเกษตรกรอำเภอไพศาลี	ไพศาลี
๙	นายदनัย มากเมือง	สมาชิกเกษตรกรอำเภอลาดยาว	ลาดยาว
๑๐	นายเสรี เทพธรรม	สมาชิกเกษตรกรอำเภอตากฟ้า	ตากฟ้า
๑๑	นายสำเร็จ คูหาทอง	สมาชิกเกษตรกรอำเภอแม่วงก์	แม่วงก์
๑๒	นางประพันธ์ ศรีลุนทอง	สมาชิกเกษตรกรอำเภอชุมตาบง	ชุมตาบง
๑๓	นายสมยศ บุญใหญ่	สมาชิกเกษตรกรอำเภอแม่เปิน	แม่เปิน
๑๔	นางน้ำผึ้ง บัวสุวรรณ	สมาชิกเกษตรกรอำเภอท่าตะโก	ท่าตะโก
สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ			
๑	นายวีระ ผลประเสริฐ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพืช	เมืองนครสวรรค์
๒	นายวุฒิพงษ์ ชวนประสงค์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสัตว์	เมืองนครสวรรค์
๓	นายประคอง ดิษสละ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประมง	บรรพตพิสัย
๔	นางสาวชนกนันท์ พันเกษตร	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอื่นๆ	ลาดยาว
๕	นายขจร เจริญทรัพย์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพืช	ตาคลี

ที่มา : สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดนครสวรรค์

๑๓) จำนวนปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดนครสวรรค์ภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางจำนวนปราชญ์ชาวบ้านแยกรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวน (ราย)
๑. โกรกพระ	๑
๒. ท่าตะโก	๔
๓. ลาดยาว	๑
๔. หนองบัว	๒
๕. แก้วลาย	๒
๖. แม่่วงก์	๑
๗. แม่เปิน	๑
๘. ชุมตาบง	๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์